БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 195 (13511)
1971 оной августын 19, четверг

Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ—БУЛТАНАЙ ХЭРЭГ

ЭМХИТЭЙ

Ниитын малда силос дараха шэнэ арга Яруунын аймагай «Юбилейный» совхоздо хэрэглэгдэжэ эхилбэ. Шабар шабха болошоhон газар дээгүүр ургамал зөөхэ машинын ябаха аргагүй дээрэhээ малай байрануудта дүтэ бишыхан траншей соо бага багаар силос дараха гэжэ шиидэhэн. Дүшэн метрэй траншей соо хэгдэhэн горох, обёосой холисо «С-100» маркын трактораар нягтаруулагдана. hүүлээрнь полиэтиленовэ плёнкоор бүгэлэгдэнэ. Имэ аргаар бэлдэгдэhэн силос гутадагшьегүй, hайн шанартай байдаг. Хүйтэн болоходо, тэрэниие задалан абахадашье бэлэн.

Механизаторнууд Д. Сорокин. С. Грешилов, коммунис ажалай ударник И. Михайлов гэгшэд габшагайгаар ажаллана. Зургаан жолоошон горох, обёос шэрэнэ. Харгын муушье hаа, залуу жолоошон Эльвира Ванина бусадhаа шалгарна. hүүлэй хэдэн үдэр соо 150 тонно силос дарагдаба. Үшөө 2,5 мянган тонно дарагдахаар хараалагдана.

Ниитын малда hайн шанартай силос дараха хүдэлмэрие «Юбилейный» совхозой главна агроном Е. Е. Шайнова хүтэлбэрилнэ.

Л. ИЛЮХИН,
«Улаан туяа» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Аймаг соогоо түрүүлбэ

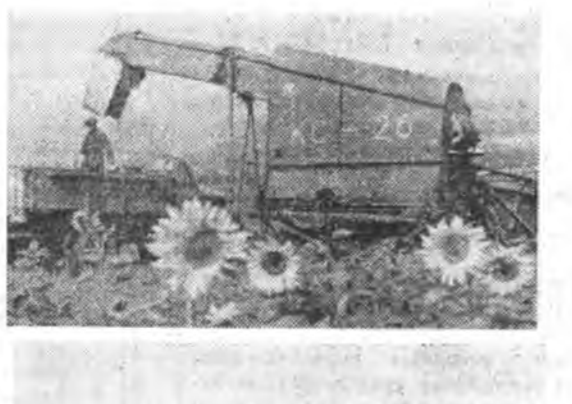
Августын түрүүшын арбан хоногой туршада аймагай ажахынуудта үбhэнэй витаминтай гурил бэлдэдэг звенонуудай хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүн Мухар-Шэбэрэй аймагта hаяхан гаргагдаба.

Заганай колхозой Герасим Васильевич Суменковой звено түрүү hуури эзэлжэ, партиин райкомой болон аймагай соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа. 10 үдэрэй туршада Суменковой звено «АВМ-04» агрегадаар 707 центнер витаминтай гурил татаhан байна. Тэжээл бэлдэлгын эхинhээ хойшо тус звено 1282 центнер шэмэтэ тэжээл бэлдээ.

«Искра» колхозой нүхэр Лаптевай хүтэлбэрилдэг звено хоёрдохи hуури эзэлhэн байна. КПСС-эй райком болон ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет эдэ коллективүүдтэ амаршалга эльгээбэ.

Э. ФАДЕЕВ.







…арайн аймагай Эрхирэгэй совхоз…ай тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг дундаа …байна. Ажахын 2-дохи отделениин …ад наран сэсэг болон кукурузаар …даража эхилээ.

…бөөр хараалагдаhан 400 тонныи …450 тонно сенаж бэлдэгдээ.

…с даралгада 3 комбайн, 5 автома…үдэлнэ. Наран сэсэгэй хуряагда…хые зурагууд дээрэ харанат. Трак…нууд Анатолий Андреевич Купцов, Николай Иванович Поздняков, Геннадий Ка-фу, комбайнер Гавриил Степанович Соловьев 50 га талмай дээрэhээ — наран сэсэг, 280 гектарhаа кукуруза хуряаха юм. Мүнөө тэдэ үдэрэйнгөө нормые 105—110 процентээр дүүргэнэ. Тиихэдээ механизаторнууд га бүриhөө 100 гаран центнер наран сэсэг хуряана.

Зүүн талын зураг дээрэ: ажахын үнинэй тракторист А. А. Купцов.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

ЭЛБЭГЭЭР, ШЭМЭТЭЙГЭЭР

Үжэhэн, буритаhан хоёр бухалhаа хүхэ ногоогоор хуряаhан нэгэ бухал дээрэ гэжэ малшад хэлэдэг. Тиимэhээ үбhэ хуряахадаа, шанарай талада онсо шухала анхарал хандуулха гэжэ манай колхозой правлени болон партийна организаци шиидхэбэри гаргаhан байна. Энэ тон зүб. Урдань зарим бригада, звенонуудай сомоhон hүринүүдые харахада, hайнаар толгойлогдоогүй, гэшхэгдээгүй ушарhаа доошоо ехээр hуужа, зарим газараараа нагсажа, эмээлэй түхэлтэй болошоhон гү, али дээрээ хабтайжа, тэбхэр түхэлтэй болошоhон, хажуу талаараа хабиргаташаhан байдаг hэн. Тиимэ эртын сомоонууд зун, намарай шииг бороодо хамаг уhа бэедээ тогтоожо, узуураа хүрэтэрөө норошохо, үжэхэ байhаниинь мэдээжэ. Тиигээд hүүлдэ ёhотойл hүхээ барижа, сабшажа задалха ушарнууд үзэгдэдэг hэн. Тиимэ үбhые малшье эдихэгүй, хорёо соо бог лэ болодог.

Мүн сабшаhан үбhөө мүртэнь бороодо угаалгаха, харлуулха, бухалдань үжөөхэ ёhо байха. Иимэ үбhэн сэл хүхөөр абтаhан үбhэндэ орходоо шанарайнгаа талаар хахадтаншье хүрэдэггүй.

Илангаяа мүнөө жэл хура бороо элбэгтэй байжа, үбhэ хуряалгада тон түбэгтэй байгаа. Тиигэбэшье, саг сагыень, оно оншыень оложо хуряахада, шанарайнгаа талаар муу бэшэ үбhэ тэжээл хуряагдана. Манай колхозой зарим сабшалангуудай уhанда абтажа, үлөөшэ газар дээрэhээнь элбэг ехэ, илангаяа шанартай үбhэ хуряахын түлөө оролдожо байнабди. Урдань сабшадаггүй байhан ара модоной хоорондуурхи талмайнууд дээрэ, хада уулануудай боори ташалангуудта горитой үбhэн бэлэдхэгдээ.

Манай звеногой 48 гектар сабшалангай зарим хубинь уhанда угаагдажа, элhэ хайраар даруулhан, хаягдаhаншье hаань, нёдондонойхиhоо үлүү үбhэн хуряагдаха. Бэшэ зарим звенонуудайхида орходоо манайхи бага зэргээр угаагдаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Зарим звенонуудта сабшаха газар оройдоошье үлөөгүй, ондоо звенонуудта таража гү, али хүдөө жалгануудта гараhан байна. Тиимэhээ үлөөшэ сабшалангуудайнгаа ногоое hайнаар, илангаяа шанартайгаар хуряаха гээшэ манай шухала зорилго болоно. Хада, боори газарнуудай ногоо сабшажа, 6 бухал дээрэ нэгэ hүри сомообди. Гушаад центнер болохо зэргэтэй. Мүнөө сабшалга хахадhаа үнгэрүүлэгдэжэ, түлэг тармалга, сомолго боложо байна. Хуряагдаhан үбhэнэй шанар hайн.

Урдынгаа дүршэлөөр hүри сосожо байхадаа, узүүрнүүдыень газаашань гаргаад, уляаhанай намаа набша хоорондуурнь хабшалсажа сомонобди. Тиигэхэдэ бага зэргэ шииктэй үбhэн гутадаггүй. Ушарынь хадаа бэедээ уhа, шииг татадаг уляаhан модон үбhэнэй шиигые бэедээ татажа, бүдүүлигээр хэлэхэдэ, труба хоолөйдол адляар газаашань гаргана ха. Нёдондо манай тиигэжэ сомоhон hүринүүд үбэл хүхэ зандаа, юрэдөө гутаагүй байгаа hэн. Удаан саг соо нара бороодо хэбтүүлэнгүй, бага зэргэ «амитайгаар» хуряагдаhан, сомогдоhоншье hаа, тэдэ уляаhанай намаа набшын ашаар буритаагүй гэжэ hанагдана.

Уридшалан багсаахада, гектар бүриhөө дунда зэргээр 12—14 центнер үбhэ хуряажа, хамта 600—650 центнер шанар hайнтай үбhэ манай звеподо бэлэдхэгдэхэ гэжэ hанагдана. Июль соо социалис мүрысөөндэ түрүүлhэн манай звеногойхид үбhэ хуряалгын түгэсхэлэй дүнгүүдээр баhал эрхимлэжэ гараха зорилготой.

Д. ЧИМИТОВ,
«Красный Октябрь» колхозой үбhэшэдэй звеное даагша.

Захаамин.

СУУТА ЗВЕНОГОЙ СОЛО

«Прибайкалец» колхозой суута луговод Яков Харитонович Родионовой звеногой хүндэлэлдэ ажалай алдар солын туг Турунтаево тосхоной түб гудамжада бодхоогдобо. Звеногой гэшүүд арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэжэ, машина, техникээ hайнаар ашаглан, 4 мянган центнер үбhэ бэлдэhэн байна. Энэ хадаа колхозой бүхы ажалшадай бэлдэhэн 9 мянган центнерэй хахадынь шахуу болоно.

«Прибайкалец» колхозой ажалшад сенаж, силос даралгада ехэ анхарал хандуулна. Мүнөөдэрэй байдалаар, эндэ 5 мянган тонно сенаж бэлдэгдээ, 20 мянган тонно силос дарагдаа.

Э. ФАДЕЕВ.

Прибайкалиин аймаг.

НЮТАГАЙ-ХИДТАА МАГТУУЛНА

Буряадай хүдөө ажахын институдай «Байгал» гэжэ hуралсалай ажахын малшад урдынхидал мэтэ эршэмтэйгээр ажаллана. hү hааха, мүн нарай түлэй шэгнүүр дээшэлүүлхэ талаар абаhан уялгануудаа тэдэнэр дүүргэжэ байнхай.

hаяшаг 7 hарын дүн согсологдожо, нүхэр А. И. Какаулинай бригадираар хүдэлдэг түбэй фермын коллектив түрүү hуури эзэлбэ. Эндэ фермын hаалишад үнеэн бүриhөө 2907 килограмм hү hааhан байна. Энэ хадаа нёдондо жэлэйхиhээ 60-аад килограммаар ехэ болоно.

Фермын хүдэлмэришэдэй ажалай ашаар ажахыда байгша оной 7 hарын туршада 8412 центнер hүн hаагдаа. Энэнь 7 hарын түсэбhөө 854 центнерээр ехэ болоно.

Ажахын малшадай мэргэжэл шадабари, дүй дүршэл жэлhээ жэлдэ ургана. Энээниие юун гэршэлнэб гэхэдэ, малшад үнеэдээ машинаар hаажа hурана, искусственна үрэжүүлгэ хэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар мал ажалай ашаг шэмэ hураггүй дээшэлнэ бшуу.

Поселиин фермын hаалишан А. С. Пузыревич социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлжэ ябана. Тэрэ 7 hарын туршада үнеэн бүриhөө. 3854 килограмм hү hаагаа. Тиихэдээ июль hарада hаамхай үнеэн бүриhөө 528 литр hү абаhан байна.

Гүрэльбын фермын hаалишан Д. Л. Дондоков яhала hайн үрэ дүн туйлаа гэхэдэ, алдуу болохогүй. Эдэнэр жэл бүри үндэр үрэ дүн туйладаг юм. Мүнөө hаамхай үнеэн бүриhөө 3548 литр hү hаажа, ажахыдаа хоёрдохи hуури эзэлээ. Республикаhаа холо саагуур сууда гараhан hаалишад С. П. Степанова, Л. Н. Седых, Л. И. Мяханова, А. П. Рандина, В. П. Зайцева болон бусад нёдондо жэлэйхиhээ hураггүй ехэ үрэ дүн харуулжа, нютагайхидайнгаа магтаал hайшаалда хүртэжэ байнхай.

Иимэ hайн үрэ дүн туйлахын тулада ехэ анхарал оролдолго хэрэгтэй гэжэ дэмы хэлсэдэгүй. Энэ талаар нютагай hаалишад аша үрэтэ ажалаараа алдар сууда гараhан байха юм. Тус ажахын олон түрүүшүүл жэлhээ жэлдэ hайн үрэ дүн туйлажа, hаамхай үнеэн бүриhөө 4—5 мянган литр hү hааhан, 100 үнеэдhээ 90—95 тугал абаhан байна бшуу.

Үнгэрhэн hарада шахан таргалуулгын гүүртэдэ хүдэлhэн мал адуулагшад Е. А. Хвостова, Л. Н. Загузина, Л. Г. Калаганская ажахыдаа түрүү hуури эзэлбэ. Тэдэ hарын туршада харууhалжа байhан малнуудайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдээ 1400 граммаар нэмээгээ.

Мүнөө малшад байгша оной түсэб үлүүлэн дүүргэхын тулада эршэмтэйгээр шармайн ажаллажа байна.

С. ХАЛТУЕВ,
«Байгал» гэжэ hуралсалай ажахын партбюрогой секретарь.

Тэжээл бэлэдхэлгые шалганабди

ШАНАРАЙ ТҮЛӨӨ ШАНГААР ТЭМСЭНЭГҮЙ

…hүүл hара—августын тэн бо… …тэжээл бэлэдхэлгэ шиидхэхы …бобо. Хээрын болон таримал …эгээл шэмэ шүүhэтэй байха …үбhэ, сенаж, ногооной гурил, си…набшаhата тэжээл бэлэдхэлгэ Бэ…ээр ябанаб гээд хараад үзэхэ…бүтээсэтэй гэхын аргагүй. …10-най мэдээгээр аймагай …нуудта үбhэ абаха түсэб 35 про…сенаж дараха даабари—76, но…гурил таталга—35, набшаhата …бэлэдхэлгэ—17 процентдэ хү…айна.— Хоёр лэ ажахы — «Рас…колхоз, Бэшүүрэй совхоз силос …захалба.

…бороотой мүнөө жэлдэ тэжээл …гэдэ шэнэ онол арга—сенаж …үбhэнэй гурил татажа гар…аймагай колхоз, совхозуудта яма…эмхидхэгдэнхэйб, шанарай түлөө …тэмсэл хэгдэнэ гү гэжэ шалга…

…свет» колхозой hаалиин 2-дохи …400-гаад үнеэдтэй. Шэнэ шулуун …хоёр ехэ траншей-нүхэн. Нэгэн…00 тонно сенаж дарагданхай. Нү…горох-обёосой холисоор хэг…сенаж дүүрэхэ дүтэлэнхэй. Дэ…С—100 түхэлэй трактор аалиха…ажа, нягталан дарана.

…Энэ дүрбэдэхи нүхэндөө ороhоор …ноод байнабди,—гээд, колхозой …шэ Е. З. Утенков ажахыда тэ…бэлэдхэлгын ямараар ябаhаниие …хөөрэбэ.

…гурбан нүхэндэ 1400 тонно се…дарагдаа. Үшөө хоёр нүхэндэ эбэр…малай, хони хурьгадай олоороо …Бадеевкэ, Муцугун гэжэ га…еленко хуурай hолоомон хоёрые …холёод, сенаж хэхэ hанаатай…ногоо hолоомон гээшэмнай шииг …ехэтэй ургамал шуу. Тиимэhээ …органическа кислотагайнь …улүүсэ бүрилдөөд, тэжээлые …амта шэмэгүй болгохогүйн …70 процент зелёнкодо 30 про…хуурай hолоомон нэмээгдэхэ юм. …мнай шэмэ шүүhэниинь урдажа …hолоомондоо шэнгэхэ, сенаж …процент шииктэй байха, үлүүсэ …гашуун болохогүй, малда …тэй байха бшуу. Мүнөө энэ дүүрэхээ байhан нүхэн соо 500 тонно силос дарагдаха. Тиимэ болохолоороо эндэхи фермын үнеэн бүхэндэ хоёр тонно үлүүтэй протеин, каротин ехэтэй тэжээл бэлэдхэгдэхэ болоно,—гээд Емельян Зиновьевич хөөрэнэ.

Горох, обёосой холисо тээhэн тэргэтэй тракторнуудай эндэ хүрэжэ ерэмсээр, гартаа тетрадь бариhан залуухан басаган тэрэниие тэмдэглэжэ абаhаар, хаана буулгахыень трактористда заана.

— Энэ нүхэе үглөөдэр дүүргэхэбди. «Беларусь» түхэлэй юhэн трактор үглөөнэй найман часhаа үдэшын найма хүрэтэр 8—9 эрьесэ хэдэг. Тиихэдэ трактористнар Н. Н. Ткачев, Куприянов, Д. С. Васильев гэгшэд бусадhаа шалгарна. Тэдэнэр үдэртөө адагынь 10 эрьесэ хэдэг юм. Трактор бүхэнэй тэргэтэй ашаан авто-шэгнүүрээр шэгнэгдэдэг,—гээд тоо бүридхэгшэ В. Г. Афанасьева хэлэнэ.

Сенаж дараха талаар зарим тэды юумэнэй хэгдэhэн байбашье hаань, харин үбhэ ногооной гурил бэлэдхэхэ хүдэлмэри аймагай ажахынуудта тон удаанаар ябуулагдана. 720 тонно ногооной гурил татагдаха аад, оройдоол 258 тонно бэлэдхэгдээ гэхэ гү, али түсэб миин 35,8 процентдэ хүргэгдөөд байна. Үбhэнэй гурил гаргадаг АВМ-0,4 түхэлэй 6 түхеэрэлгэ аймаг дотор тодхогдонхой. Агрегат бүхэн 1200 центнер иимэ тэжээл бэлэдхэхэ даабаритай юм. Августын 15-най мэдээгээр харахада, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз эгээн ехые, 656 центнер, Бэшүүрэй совхоз эгээн багынь, 155 центнер бэлэдхээ гээд ушанабди. Юундэ иимэ болооб гэхэдэ, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозhоо бэшэ ажахынуудта агрегадууд хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэгүй. Түхеэрэлгэ бүхэнэй ажалай эмхидхэл адли бэшэ, тиимэhээ зарим тээ үдэртөө арбаад центнер гурил бэлэдхэхэдэнь, нүгөөдэнүүдынь миил 3,5 центнертэ хүргэнэ.

Аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо ногооной гурил гаргажа байhан агрегат харахаяа Хёлго мүрэнэй урда бэедэ hууримжаhан гахайн фермэдэ хүрэжэ ерэбэбди.

Хайша хайшаа 3 метр болохо hарабша доро татагдаhан арбаад мэшээгтэй гурил. «Волгарь» түхеэрэлгэнь агрегадhаа мулталагдажа, холо болгогдонхой миин байна. Залуухан хоёр хүбүүд КИК-1,4 косилкаар хэршэгдэhэн горох, обёосой холисые асалаад лэ транспортёр худар хаянад.

Үбhэнэй гурил татажа байhан агрегадые хүдэлгэдэг Т. Т. Павловтай хөөрэлдэбэбди.

— Июлиин 5-hаа хойшо хүдэлжэ байнабди. Түрүүшын үдэрнүүдтэ агрегаднай хүсэд тааража үгөөгүй, бороо хуратай байжа, ехэ юумэн хэгдээгүй hэн. Мүнөө үдэртөө 20—22 центнер гурил татагдана. Нэгэ халаанда хүдэлнэбди. Хоёр халаанда хүдэлхэ гэхэдээ машинист олдоногүй,—гээд Трифон Трифонович хэлэнэ.

Шанарай түлөө нэмэлтэ түлбэри байгуулагданхай гү, хэды процент шииктэйгээр гурил бэлэдхэгдэнэб гэhэн асуудалдамнай, агрегадые даагша, тэндэ хүдэлжэ байгшад иигэжэ харюусаба.

— Шанарай түлөө мантай хэншье хөөрэлдөөгүй. Халаан соогоо 15 центнер гурил бэлэдхээд байбал, машинист 5,50 түхэриг, мэшээг боогшо, агрегат руу ногоо хэгшэд центнер гурилай түлөө 16 мүнгэ абадаг юм. Хэрбээ арбан үдэр соо түсэбөө дүүргээд байгаа hаамнай, 20 процент нэмэлтэ түлбэри үгтэхэ юм. Харин ногооной гурилые hайн шанартайгаар татаhанай түлөө ямаршье урмашуулга үгтэнэгүй. Гурилайнгаа хэды процент шииктэйень, али үлүүсэ ехээр хатаажархиhанаа бидэ мэдэнэгүйбди.

Агрегадай хүдэлмэритэй танилсахада, ажалынь ёhоор эмхидхэгдээгүй гэжэ элирбэ. Нэн түрүүн хүдэлмэришэд эдеэ хоолоо өөhэдөө бэлдэнэ. Тиихэдэ түхеэрэлгээ байлгана. Гэрhээ үдэрөөр ябана. Үглөөгүүр 9 часта ажалдаа ерээд, час үлүүтэй саг соо агрегадаа халаана. Үдэшэлэн 7 часта ажалаа дүүргэнэ. Нэгэ халаанда хүдэлдэг hэн тула, хоёр наранай хоорондо ажалладаг hаань, бүтээсэнь hураггүй ехэ байха hааб даа. hараhаа дээшэ саг соо колхоздо 445 центнер үбhэнэй гурил бэлдэгдээ. Энэ хэмээрээ хүдэлөө hаа. 1400 центнер гурилаа дүрбэ-таба hара соо татаха болоно бшуу.

Тээ саанань, фермын ара талада, 250 тонно сенаж дарагданхай. Теэд тэрэнь пленкоор хушагдаагүй. Малтаад үзэхэдэ, 10 сантиметр зузаанаар хюрөөгэй хибэдэhэ хээд, дээгүүрнь хурга зузаан болохогүйгөөр шорой адхаа. Энэнь хэр hайн сенаж болохоб даа. Мэдэгдэнэгүй. «Бэшэ сенаж дарахагүйбди. Хүрөө» гээд, колхозой түрүүлэгшэ Л. Г. Воронцов мэдүүлнэ. Мүн эндэ адагынь 500 тонныи багтаха шулуун ханатай хуушан траншей-нүхэн соohоо хангалтама үнэртэй кукурузын силосые С-100 түхэлэй тракторaар түлхюулээд, газаашань гаргажа байба. Энэ нүхэн соо силос дарахабди гээд түрүүлэгшэ хэлэнэ. Хайран силос саг соогоо малда эдюулэгдэнэгүй, мүнөө хэндээшье хэрэггүй болоол даа. Гадна силосэй нүхэн үни хада бэлдэгдэhэн байха зэргэтэй бшуу. Хамтын зөөридэ хайша хэрэгээр хандадаг баримта энэл даа.

Ниитынгээ hүрэг малда хүсэд хүрэхэ бүдүүн, шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгээр «Дружба» колхоз hайн үрэ дүнтэй. Тус ажахыда августын 15-най байдалаар 8885 центнер үбhэн, 303 тонно сенаж, 514 центнер ногооной гурил бэлэдхэгдээд байнхай. Гэбэшье тэжээл бэлэдхэлгэнь баhал дутагдалтай. Колхозой главна агроном П. Ф. Синицын дүршэл ехэтэй үнинэй мэргэжэлтэ юм. Тиибэшье шэнэ, түрүү аргада үшөөл этигэдэггүй байhаниинь гайхалтай. 700 тонно сенаж дараха түсэбтэй аад, хабтагайгаар ханалагдаhан нэгэ нүхэн соо 303 тонно дараад, бэшые хэхэгүй гэжэ шиидэнхэй. «Бэлэн траншей-нүхэн, хушаха пленкошье үгыбди. Юрэдөө, hайн байгаа hаань, ерэхэ жэлдэ энээнhээ хоёр дахин ехые дарахабди» гээд Петр Фадеевич даабариин дүүргэгдэхэгүйе мэдэхэдээ шалтаг барина.

Үбhэнэй гурил гаргаха талаар эндэхид зарим тэды дүршэлтэй болонхой. Елань тосхоной тоог дээрэ тодхогдоhон АВМ-0,4 түхеэрэлгые Г. Ф. Истомин хоёрдохи жэлээ хүдэлгэнэ. Үдэртөө 35 центнер гурил татагдана. Энэнь яhала hайн. Теэд агрегадаа хоёр халаанда хүдэлгөө hаань, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлхэ hэн. Тэрэшэлэн КИК-1,4 түхэлэй косилкаар сабшагдаhан ногоо ашаанай гурбан автомашина зөөнэ. Тэргэтэй нэгэ «Беларусь» нэмэжэ болохогүй юм гү? Тиигэбэлтнай агрегадаа хүсэд хангажа шадахал гэхэдэмнай, тракторнууд дуталдана гэхэ юм. Үнэндөө ажахыда «Беларусь» түхэлэй 22 трактор бии. Манай hанахада, ашаанай автомашинанууд аша үрэгүйгөөр хэрэглэгдэнэ гээшэ ха.

Дарагдаhан сенаж, татагдаhан ногооной гурилай химическэ бүридэлые, шииг нойтые, шанарые шалгаха, элирүүлэгдэhэн дутагдалые усадхаха, шанарай түлөө нэмэлтэ түлбэри тогтооход талаар аймагай олонхи ажахынуудта мүртэй хүдэлмэри ябуулагданагүй. Үнгэржэ ерэхэдээ зооветмэргэжэлтэд тэжээл бэлэдхэлгын ябасаар, хэр hайн шанартайгаар бэлэдхэгдэхэ байhаарнь hонирхоногүй.

Шалгалта хээд байхада, ямар дутагдал эли бодо тобойн гаранаб гэхэдэ, аймагай ажахынууд hүүлэй үедэ сенаж даралгаяа удааруулhан байна. Августын 3-hаа 10 хүрэтэр аймаг дотор миин 782 тонно тиимэ тэжээл бэлэдхэгдээ. Мүнөө энэ хүдэлмэри зогсоогдонхой шахуу. Сенажда дарагдаха ногоон ургамал ажахы бүхэндэ ехэ. АВМ-0,4 агрегадууд хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэгүй. Ажалайнь бүтээсэ бага. hүүлэй долоон хоногой туршада аймаг дотор 709 центнер иимэ тэжээл бэлэдхэгдээ. Түсэбөө дүүргэхын тула үшөө 462 центнер гурил татаха хэрэгтэй.

Шалгалтаар элирүүлэгдэhэн эдэ дутагдалнуудые ойрын сагта усадхахын тулада КПСС-эй райком, аймагай Соведэй гүйсэдком, тэрэнэй хүдөө ажахын управлени түргэн хэмжээ абаха бээз гэжэ найдагдана.

С. ГОНСОРОНОВ.
арадай хиналтын аймагай комитедэй түрүүлэгшэ;
Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

Профсоюзай ажабайдал

ХҮДЭЛМЭРИШЭД ЯАЖА АМАРНАБ

Түрэл Коммунис партиингаа XXIV съездын хараалhан асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ жагсаhан оронойнгоо ажалшадай зэргэдэ манайшье фабрикын коллектив хам оролсонхой. Юhэдэхи табан жэлдэ урдаа табиhан түсэбөө коллективэйнгээ нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхын тула фабрикын дирекци, партком болон профсоюзай фабком горитойхон хүдэлмэри ябуулна.

«Үргэн ниитэ хүдэлмэрилэгшэд амжалтатай hайнаар ажаллахын тулада тусхай эрдэмтэй , үндэр мэргэжэлтэй, юрэнхы үргэн болбосоролтой байха ёhотой болоно. Тиимын тула тэдэ хүдэлмэрилэгшэд hайнаар ажаhууха, тэдэнэй материальна ба оюун сэдьхэлэй эрилтэ хүсэдөөр хангагдажа байха ёhотой»,—гээд, КПСС-эй XXIV съездэ хэhэн тоосоото элидхэл соогоо Л. И. Брежнев хэлээ hэн. Тиимэhээ хүдэлмэрилэгшэдэй гансахан hайнаар ажаллаха талыень хараха бэшэ, мүн тэдэнэй эмхитэй зохидоор сүлөө сагаа үнгэргэхэ, hайнаар амарха хэрэгтэнь профсоюзай фабком анхаралаа онсо хандуулдаг юм.

Хүдэлмэришэдэй сүлөө сагые, амаралтын үдэрые элдэб янзаар эмхидхэн үнгэргэжэ болодог. Зугаа наадатай үдэшэдэ, нүхэр ёhоной халуун хөөрэлдөө дэлгэhэн диспудта, уран hайханай кружокто хабаадахадаашье, hонирхолтой аяншалгада гү, али экскурсида ябахадаашье, спортоор hонирхоходоошье, миил hархяаг, жэмэс түүхэеэ ойдо гарахадаа гү, али уhанай эрьедэ загаhа хахуулидахадаа, ажалша хүн хүдэлмэриин hүүлээр аятайхан амардаг ха юм. Ажалшадай амаралта эмхидхэхэ хэмжээнүүд түхэл маягаараа хоёр янза боложо хубаардаг гээшэ. Нэгэдэхеэр, hонирхолтой үдэшэ, диспут, элдэб клубуудые эмхидхэлгэ, конкурс, викторина, конференцинүүдые үнгэргэлгэ, кино болон театрнуудта коллективээрээ ошолго болоно. Хоёрдохи янзань гэхэдэ, ажалай ба дайшалхы алдар солын газарнуудаар, промышленна предприятинуудаар экскурси хэхэ, амаралтын үдэр коллективээрээ турбазада гараха, мүн түрэл орон соогуураа, хари гүрэнүүдээр аяншалха ушар болоно.

Эдэ бүхы хүдэлмэриеэ фабкомой эмхидхэн ябуулхада профсоюзай болон комсомолой эдэбхитэд, «Текстильщик» гэжэ соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд илангаяа ехэ туhа хүргэдэг. Тэдэнэй туhаламжаар энэ жэлэй түрүүшын хахадта манай фабрикада «Ородой үбэлые үдэшэлгэ», «Ажалда алдар соло», «Хододоо наран байг лэ», «Залуушуулай үдэр», «Манай дуратай дуунууд», «Гурбан үеын комсомолшуудай уулзалга», «Хүдэлмэришэн ангиин зэргэдэ оролго» гэхэ мэтэ hонирхолтой 67 үдэшэ «Текстильщик» гэжэ соёлой байшанда үнгэргэгдэжэ, юhэ мянга шахуу хүн хабаадаhан байна. Иимэ үдэшэнүүдые үнгэргэхын хажуугаар манай комсомолой эдэбхитэд, соёлой байшангай болон библиотекын хүдэлмэрилэгшэд hони hонин диспут, конкурснуудые эмхидхэдэг.

Жэшээнь, үнгэрhэн хэдэн hарануудай туршада манай залуу хүдэлмэришэн хүбүүд болон басагадай хамтын байрада «Коммунизмын үедэ ямар байдалтай болохобибди» гэhэн диспут, Савинковай «Возраст красоты» гэhэн номоор, «Крестьянка» журналда толилогдоhон «Түрын hүүлээр», «Инаг дуран—эдир наhанай шэмэг» гэhэн статьянуудаар уншагшадай конференци үнгэргэгдөө hэн.

Манай комсомолшуудай үүсхэлээр энэ жэлэй эхиндэ «Поэзидэ дуратайшуулай клуб» эмхидхэгдээ. Энэ клубай нээгдэхэдэ, мэдээжэ поэдүүд Цырен-Дулма Дондокова, Данри Хилтухин тэгшэд бидэндэ айлшалаа. Хани халуун уулзалгын болоходо, манай коллективэй залуу поэдүүд шүлэгүүдээ уншаа. Удаань бэлигтэй ахамад поэдүүд өөhэдынгөө hанамжа, дурадхалнуудые хэлэжэ, бэшэhэн номуудаа автографтайгаар бэлэглэhэн байна.

Бригаданuудта, цехүүдтэ, мүн бүхы коллектив соогоо үнгэргэгдэдэг үдэшэнүүдhээ гадна, манай ехэ, бага коллективүүд бултадаа хамта городойнгоо театрнуудта ошодог. Үнгэрhэн үбэл манай хүдэлмэрилэгшэд Ленинэй ордено оперо болон баледэй театрай, гүрэнэй ород драмын театрай табиhан бүхы зүжэгүүдые хараhан, Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй Буряад драмын театрта «Айгюль хүүхэнэй орон», «Улаахан пулаадтай уляангирхамни», «Альманзорай туулган сахаригууд» гэхэ мэтын зүжэгүүдые хараhан байна. Мүн Волгоградай, Ленинградай, Яхадай филармониин эстрадна ансамбльнуудай концертдэ байлсаа.

«Хизаар ороноо хэр мэдэхэбши?» Иимэ гаршагтайгаар манай фабрикада экскурсинууд, аяншалганууд эмхидхэгдэдэг. Тиигэжэ манай хүдэлмэришэд локомотив-вагон заhабарилгын, оньhожоруулагдамал шэлэй, «Теплоприбор», «Электромашина» заводуудта, телестудида, типографида, мяха-консервын комбинадта, гидрометеорологическа обсерваторидо, мүн ноohо угаадаг фабрикада ошожо хараhан, тэндэхи хүдэлмэришэдэй ажалтай танилсаhан байна. Гансашье энэ бэшэ, Манай хүдэлмэришэд, илангаяа залуушуул Буряад оронойнгоо үнгэрhэн сагай байдалаар ехэ hонирходог. Тиимэhээ эндэмнай түүхын ямар нэгэ мэдээжэ зүйлнүүдтэй, аханар, эсэгэнэрэйнгээ дайшалхы ба ажалай алдар солын түүхэтэй холбоотой газарнуудаар аяншалга эмхидхэнэ. Жэшээнь, манай фабрикын хүдэлмэришэд Сэлэнгэ мүрэнэй эрьедэ оршодог гурбан мянган жэлэй саада тээ гуннуудай байрлаhан газар ошожо хараhан байна. Мүн ород гүрэнэй урданай хилын шадархи город Хяагта ошожо, тэндэхи музей болон элдэб дурасхаалта газарнуудаарнь ябажа хараа.

Гадна суббото, воскресениин үдэрнүүдтэ манай хүдэлмэришэд коллективээрээ нэгэ-хоёр үдэрөөр хүдөө гаража, уhа голой эрьедэхи шугын, ой модоной сэнгэлигтэ амарангаа жэмэс, hархяаг түүдэг, загаhа хахуулидадаг заншалтай. Тиихэдэ энэшье амаралта миил үнгэрдэггүй, hайнаар бодомжологдон эмхидхэгдэдэг юм. Жэшээнь, hархяаг түүжэ амархаяа ойдо гарахадаа шэгнүүр абажа гараhан байнабди. Энэ юунэй түлөөб? Ойдо hархяаг түүхэдээ бидэн эгээ томо hархяаг оложо асарха шог-мүрысөө эмхидхэhэн байгаабди. Тэрэниие олоhон хүндэ тусхай шан бэлдэгдэhэн байгаа юм. Иигэжэ байгаалиин сэнгэлигтэ амархадаа бидэнэр ходо элдэб мүрысөө, наада эмхидхэжэ, хүниие хүхеэжэ, зугаалуулжа амаруулха зорилго табинабди.

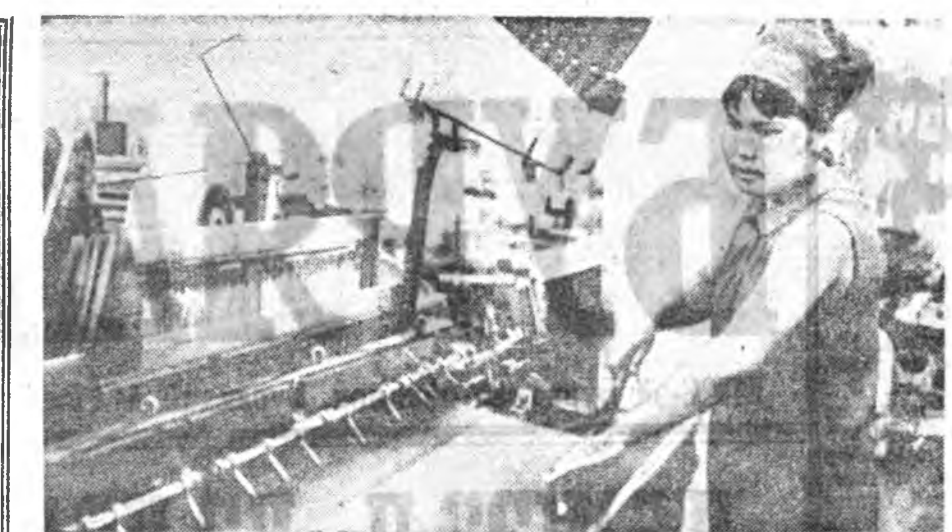
Мүн цехүүд, бригаданууд хоорондын мүрысөөндэ илаhан коллективүүдтэ фабком урмашуулга болгон, 1—2 үдэрэй путевко үгэдэг. Иимэ путевкоор ажалдаа шалгарhан олохон коллективүүд Улаан-Үдын, Сурхайта нуур дээрэхи, «Байкальский прибой», «Золотое руно» гэхэ мэтын турбазануудта, «Учитель» гэжэ амаралтын байшанда ошожо амарhан байна.

Байгаалиин сэнгэлигтэ үнгэргэгдэхэ ажалшадай амаралта эмхидхэхэдээ, гансал турбазада ошожо гү, али городhоо холо бэшэхэн ошоод лэ ерэхэ бэшэ, мүн холын маршруудаар аяншалга хэгдэнэ. Тиигэжэ энэ жэлэй эхинhээ манай аяншалагшад Хара-Шэбэрэй столбнуудта, Уточкинай Хүндыдэ, Барыкинай столбнуудта хүрэтэр ошоhон байна.

Мүнөө зунай зулгы hайхан саг түлэг дундаа ябажа байна. Эгээл амаралтын зохид үе. Ээлжээтэ амаралтаяа абажа, аяншалха, эмшэлгын ба амаралтын байшанда ошохо хүнүүдтэ профсоюзай фабком хоёр зуугаад путевко хубаана. Манай коллективhээ долоон хүн Болгари, ОАР гэхэ мэтэ хариин оронуудаар аяншалаад ерээ. Үшөө 22 хүн Совет орон соогууураа аяншалха. Гадна дүтын турбазануудта энэ жэл соо мянгаад хүн амарха юм.

Иигэжэ хүдэлмэришэдэй амаралта эмхидхэлгэдэ фабрика 12300 түхэриг мүнгэ гаргашалhан байна. Энэ мүнгэн хиидэ гаргашалагдаагүйнь мэдээжэ. Ажалшадай амаралтые hайнаар эмхидхэжэ, бэеынь элүүрые хамгаалжа байхада, тэдэнэй урма зориг бадаржа, хүдэлмэриинь бүтээсэ дээшэлхэшье байна бшуу.

Е. ГОРЬКОВА,
Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын профсоюзай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.



ЮhЭДЭХИ ... бан жэлэй ... шо Улаан-Ү... сэмбын ф... нэхэгшэд ... туйлаа. Рос... ци дотор дэ... алис мүры... кын коллек... hуури ээл... тэдэ долоо... даабари ... урид дүүргэ... гадуур 14 ... сэмбэ нэхэ... басаган В... бушкина э... илангаяа ... гаар ажал...

ЗУРАГ Д... ...бушкина.

ЗУРАГЛА...

ЗОРИ...

— Гурбадахи үдэрөө бороо орожо байна. hуулга hабаар адхаhан юм мэтэ таhалгаряагүй адхарнал...

— Энэ иигэхэдээ огторгоймнай соорошоо юм гү. Хэды ехэ уhан адхарна гээшэб! Иигээд лэ уhа голнуудnай үерлэжэ, бидэнээ тухашаруулхань гээбы даа, — гэхэ мэтээр хөөрэлдөөн болобо. Хүбүлэй Елтоновна Базарова баhал ярашанхай. Угайдхадаа отарань Баргажан голой эрьедэ байрлана ха юм.

«Голой эрьеhээ халяа hаань, эгээл түрүүлэн отарань уhанда орошохо. Тиигэбэл хонидоо яажа эндэhээ гаргахабши. Хура бороотойшье hаань, эртээнhээ хонидоо Хүнтэйн талада гаргаха байгаа. hаянай бригадиршье, мэргэжэлтэдшье харагданагүй. Бэшэ отарануудаар тухашаржал ябана ёhотой даа,—гэжэ Хүбүлэй Базарова дотороо сэдьхэн харша доро хэбтэhэн хонидоо эрьежэ үзэнэ. Тэдэнь hанаа амархаnаар хибэдэhээ жажалжа хэбтэнэд. «Бороодо ехээр норожо даараагүй hаа болоо. Хура борооной бага зэргэ намдахада талада гаргажа бэлшээхэ юм байна»—гэжэ Хүбүлэй дотороо сэдьхэhээр Баргажан голой эрье ошобо.

Баргажан голой сэнхир хүхэ уhан булангирташанхай, уур сухалтатайгаар эбхэрэн долгилон урдажа байба. Хүбүлэй Баргажан голой эрьедэ балшар заахан наhаяа үнгэргөө. Сэнхир арюун уhаарнь ундаа харяан хүдэржөө. Тэрэнэй үхибүүн наhаниинь, бүхы ажабайдалынь түрэл нютагтайгаа, Баргажан голтойгоо нягта холбоотой. Тиимэhээл Хүбүлэй түрэл нютагаа эльгэ зүрхэндөө дүтөөр hанадаг. Үргэн тала дайдадаа тоогүй олон хони хурьгадые үсхэжэ, түрэл нютагайнгаа шэг шарайень бүри hайхан болгохо гэжэ эдир залуу наhанhaa эрмэлзэдэг бэлэй.

Оройдоол арбан найман наhаяа хүсөөд ябахадаа, хонишон болохо хүсэлэнтэйгөө колхозой түрүүлэгшэдэ мэдүүлээ hэн.

— Хүсэл эрмэлзэлшни hайхан, hайшаамааршье байна даа. Теэд үшөөл залууш. hурахашье хэрэгтэй. hайса бодомжолоод, эгэшэ дүүнэртэйгээ зүбшэн хэлсээд, ерээрэйш,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ урин дулаахаnаар хандажа байгаа бэлэй. Теэд Хүбүлэй hанаhан юмэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ шиидэбэ. Тиимэhээ хэдэн хоногой үнгэрөөшье hаань, хонишон болохоор шиидэhэн тухайгаа колхозой түрүүлэгшэдэ мэдүүлээ.

Тэрэ гэhээр хорин жэл үнгэрөө. Хорин жэл. Ехэхэн лэ саг гээшэ бэзэ. Үргэлжэ нойргүйгөөр хүдэлхэ саг нэгэтэ бэшэ тохёолдодог бэлэй. Янгинама хүйтэн үбэлэй сагта хонид хурьгалха. Тэдэниие алдангүй хаража, адуулжа байха ёhотойш. Хонидой коshара соо гэрэл носоогоод hунниндөө хонохошье ушар гарадаг hэн. Ямаршье бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоходо Хүбүлэй гажаржа ябаагүй. Бүхы ажалаа тэгшэ hайнаар хэхэ, нэгэшье хони гарзалуулхагүй гэhэн шухалын шухала зорилго тэрэ урдаа табидаг бэлэй. Энээниинь аха заха нүхэдынь ехэл hайшаадаг, магтадаг hэн. Ажалай халуун охин соогуур үдэр хоногууд үнгэрэн ошоо. Хорин жэлэй хугасаан соо Хүбүлэй Елтоновна Базарова хэдэн олон хони үсхэбэрилжэ, колхозойнгоо экономикые хүгжөөлсөө.

Баргажан гол булангиртай уhаяа эбхэрүүлэн, Байгал тээшээ шармайна. Хүбүлэй энэ голой аяг аашые hайн мэдэхэ болоhон. Мүнөө Баргажанай уhан нэмэжэ байна гэжэ тэрэ абаhаар лэ ойлгоодхёо. Яаралтайгаар отара тээшээ гэшхэлбэ. Бороо нэгэ жэгдэхэнээр hабинан ороно. Хонидоо Хүнтэйн талада гаргаха гэhэн бодол тэрэнэй досооhоо hаланагүй.

Хүбүлэйн нүхэр Зандраа Базаров Арбуунда үбhэ сабшахаар ошоо бэлэй. Хура бороо орожо, үбhэшэдые баhал тухашаруулжа байгаа ёhотой. Хүбүлэйтэй хамта хүдэлдэг Вера Эрдынеева сай, саахар, хилээмэ абахаяа 1-дэхи отделениин центр ошоhон байба.

Уданшьегүй хүнгэн машинын боори уруудажа ябахыень Хүбүлэй хараба. Колхозой түрүүлэгшэ ерэбэ гэжэ hанахадаа, досоонь ехэл hайн болобо. «Нэгэ зүбтэй заабари үгэхэл байха. Энэ уhанай урьха соо үлөөхэ бэшэл юм бэзэ» гэжэ дотороо сэдьхэhээр машиныень угтан ошобо. Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Владимир Аймпилович Будаев машина сооhоо гаран сасуу:

— Энэ бэеэрээ хонидоо Хүнтэй гаргая. Дээрэhээ ехэ уhан ерэжэ ябана. Аргата гол эрьеэрээ халижа байна. Хара Хүшуунhаа гурбан отара нүүлгэжэ гаргаабди,—гээд яаралтайгаар хэлэн, хонидой хашаа тээшэ гэшхэлбэ. Нэгэдэхи отделениин бригадир Байда Раднаевич Бадмаев, үшөө нэгэ хэдэн хүн кабина сооhоо буубад.

Хуурай, дулаан байраhаа хонид гараха ехэл дурагүй. Хэдышье хашхараа, хуугай табяа hаань, бодохоор бэшэ хэбэртэйнүүд. Бригадир Байда Раднаевич нэгэ нэгээрнь шэрэжэ гаргаха гээд дурадхаба. Тиигэбэл бүхэли үдэрөө hалгааха бологдоно.

— Тэрэ ууса дээр... ботой хонин эгээл да... нин юм. Тэрэниие гар... хэрэгтэй. Тиигэбэл б... хойноhоонь дахалдаха... гээд Хүбүлэй Елтонов... юм. Тиин бишыхан ... соо талха зуураад, хар... хониндо эдюулбэ. Уда... абаад гарахадань хони... Елтоновнагай хойноhоо... даад гаража захалба. ... бэетэй хонишон эхэна... урда омог дорюунаар ... Тэрэ ямаршье бархэш... яаралгүйгөөр дабажа ... бэлэн.

Хабартаа хура бороо... Хүнтэйн тала гандажа... хатаа hэн. Тиигэхэдэ... Елтоновна хонидоо ... асарха гэhэн дурадха... hэн шуу. Мүнөө дахи... жаржаандаа ошохо баа... Бороогой hүүлдэ ног... гарахал. Намар болотор... хонидоо hайса таргалуу... хэл байха» гэжэ хони... лэй дотороо сэдьхэн ... халиа. Бороо минута... замханагүй. hая хай... хонидынь шал норош... яахабши. Нажаржаан... үрдихэ хэрэгтэй.

Тэдэнэр үдэшын бор... наар нажаржаандаа хүр... бэд. Хонидоо хорёо со... Бухэли hуниндөө хон... жэ нойрсонгүй хонов. ... хонид даарaжа үбшэлж... Тиигэбэл саг дары ... эмшэлхэ хэрэгтэй. Хү... нидтоо тарилга хэжэ ... Ямар нэгэ хониной ... тэрэ дары түргэн тар... үхэлhөө абардаг.

В. И. Ленинэй түр... жэлэй ойн hайндэрэй ... нэй даадаг отарынхид... хонинhоо 100 хурьга аб... Байгша оной хабар 100... нин бүриhөө 97 хурьга... хонин бүриhөө 3 килог... грамм ноohо хайшалха ... таа амжалтатай hайна... гээ. Хүбүлэй Елтонов... вагай олон жэл соо ... hайнаар хүдэлжэ ба... най парти, правительст... рөөр сэгнэжэ, «Ажалай... Тугай» орденоор hаян... бэлэй. Энэ үндэр хайра... лыень үнэн сэхэ ажал... рюулха гэhэн зорилго ... шон урдаа табинхай. ... мэлзэлээ бэелүүлхын ... бүхы шадалаа, зоригоо ... зорюулна.

К. ЖАМЬ...

ОРОЛДОЛГЫН АШААР

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын үбэлжэлгэдэ аймагай 22 хонишод хонин бүриhөө 100, мүн дээшэшье хурьга түрүүлжэ абаhан байна. Эдэнэй тоодо Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Ленхобо Ринчинович Балданов ороно. Энэ нүхэрэй ажал хэрэг тухайнь тобшохоноор хөөрэхэлэ иимэ.

Ленхобо Ринчинович өөрынгөө хани нүхэр Дымбрыл Галсановнатаяа бии байгаа арга боломжоёо багсалжа, «100 эхэ хониноо 100 хурьга абаха» гэhэн үндэр уялга абаhан юм. Энэ бүлэ уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула ажаллажа эхилээ hэн. Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэ, хабарай хара hалхитай үедэ хонидые түрүүлхэ—тиимэ амархан хэрэг бэшэ гэжэ малшан бүхэн hайн мэдэхэ. Хонишод хурьга абалгын үедэ үдэр, hүниие илгангүй ажалладаг гээшэ.

Оролдосотойгоор ажаллаhанай ашаар Ленхобо Ринчиновичай отара абаhан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ, 100 эхэ хониноо 101,3 хурьга абаhан юм. Энэнь ажахы соогоо эгээл ехэ дүн болоно.

— Ленхобо Ринчинович, ажал хүдэлмэри тухайгаа, мү... hан амжалта тухайгаа ... үгыт,—гэжэ hурабаб.

— Хэжэ байhан ажал... ралтайгаар, оролдосо ... хандаха хэрэгтэй гэж... даа. Республикын түрүү... дой дүй дүршэл ажалд... хэ гэжэ оролдодогбди. Э... марай, үедэ хаража ба... доо бэлшээн таргалуулж... бал, ерэхэ үбэлжэлгэ... хурьгадые абажа болохо... гэжэ Балданов хөөрөө ...

А. АФАНА...
Сэлэнгын аймаг.

Шэнэ табан жэлэй
түрүүшүүл

Жэгүүртэ эрмэлзэл

1960 ондо Кабанскын аймагай Степной Дворец тосхондо шубуу үүсэлхэ пункт байгуулагдаhан юм. Эндэ ажалша бэрхэ, дүй дүршэлтэй болоhон хүдэлмэришэд олон. Тэдэнэр жэл бүри улам олон шубуу үүсэлжэ, ехэ мяха гүрэндөө тушаана. Жэлэй эхинhээ эдэнэр 350 мянган шубуу үүсэлжэ, 749 мянган килограмм мяха гүрэндөө тушаагаад байна. 176 мянган шубуу амидыгаар Улаан-Үдын мяха консервын комбинадта эльгээгээ. Тус пунктын хүдэлмэришэд социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Сүүдхэ соо 6 мянган шубуу үүсэлхэ даабаряа 8 мянганда хүргэжэ, үндэр амжалта туйлана. Эндэ хаhаанайнгаа даабари дүүргэдэггүй хүн үгы шахуу.

Шубуу үүсэлдэг пунктын мастер Александра Фёдоровна Колесниковатай hаяхан уулзажа, ажал хэрэг тухайнь хөөрэлдэгдөө.

Тэрэ Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадта хүдэлжэ, яhала дүй дүршэлтэй болоhон хүн, заочноор техникумдэ hуралсана, шубуу үүсэлхэ технологи hайса мэдэнэ.

— Манай шубуу үүсэлдэг цех соо ехэнхидээ комсомол-залуушуул хүдэлнэ. Эдэнэр халаан бүриингөө даабари хододоо 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ шададаг. Иимэ амжалта оролдосын хүсэнhөө, ажалай эмхидхэлhээ болодог, — гээд мэдүүлээ hэн.

Шубуу үүсэлхэ сагта пунктын хүдэлмэридэ элдэб бэрхэшээл тохёолдодог. Юуб гэхэдэ, энэ үедэ дүй дүршэлөөр бага хүдэлмэришэд олоор абтана. Тэдэниие hургаха хэрэгтэй. Олон жэлдэ шубуу үүсэлхэ хүдэлмэридэ хүдэлhэн Елена Моролдоева, Таисия Маслова, Клавдия Чумакова гэгшэд залуу хүдэлмэришэдтэ шадаха зэргээрээ туhалдаг, hургадаг байна.

Шубуу үүсэлэлгын цехэй хүдэлмэри ехэнхидээ оньhожоруулагданхай. Дандаа залуу басагад конвейрэй дэргэдэ хүдэлмэрилнэ. Сэбэрлэгдэжэ, бэлэн болоhон мяхан тусгаар полиэтиленовэ мэшээгхэнүүд соо хэгдээд, холодильнигта эльгээгдэнэ. Эндэ хүргэгдэhэн мяхан тусхай машинада ашагдажа, ажалшадай хэрэглэмжэдэ эльгээгдэнэ.

Алишье бригада, участогуудые хараад үзэхэдэ, бултадаа даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг юм байна. Эдэнэр шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэл соо hайнаар хүдэлжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэхэ гэhэн хүсэл эрмэлзэл урдаа табинхай.

А. МЕШЕНИН,
«Байкальские огни» газетын хүдэлмэрилэгшэ.



УРДА ТАБАН ЖЭЛДЭ Улаан-Үдын «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд бүтээн гаргаhан продукцияа худалдаха түсэбөө хоёр дахин үлүүлэн дүүргээ hэн. Энэ талаар хүдэлмэришэдэй оролдолго хэшээл ехэ үүргэ дүүргэhэн байгаа. Заводой бүхы цехүүд, таhагууд, участогууд абаhан уялгаяа болзорhоонь урид дүүргэжэ, олоной магтаал hайшаалда хүртэhэн байна. Эндэ ажалай түрүүшүүл олон. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Татьяна Павловна Рудская электромеханическа цехтэ изолировщицоор хүдэлхэдөө, бусадта ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комсомол басаган, депутат Татьяна Рудская.

АВТОКРАН бүтээлгын цехэй слесарь Константин Иванович Кузнецов коллективэйнгээ амжалтада ехэ туhа нэмэри хээ. Иигэжэ тэрэ Октябрьин Революциин орденоор шагнагдаhан юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунист К. И. Кузнецов.

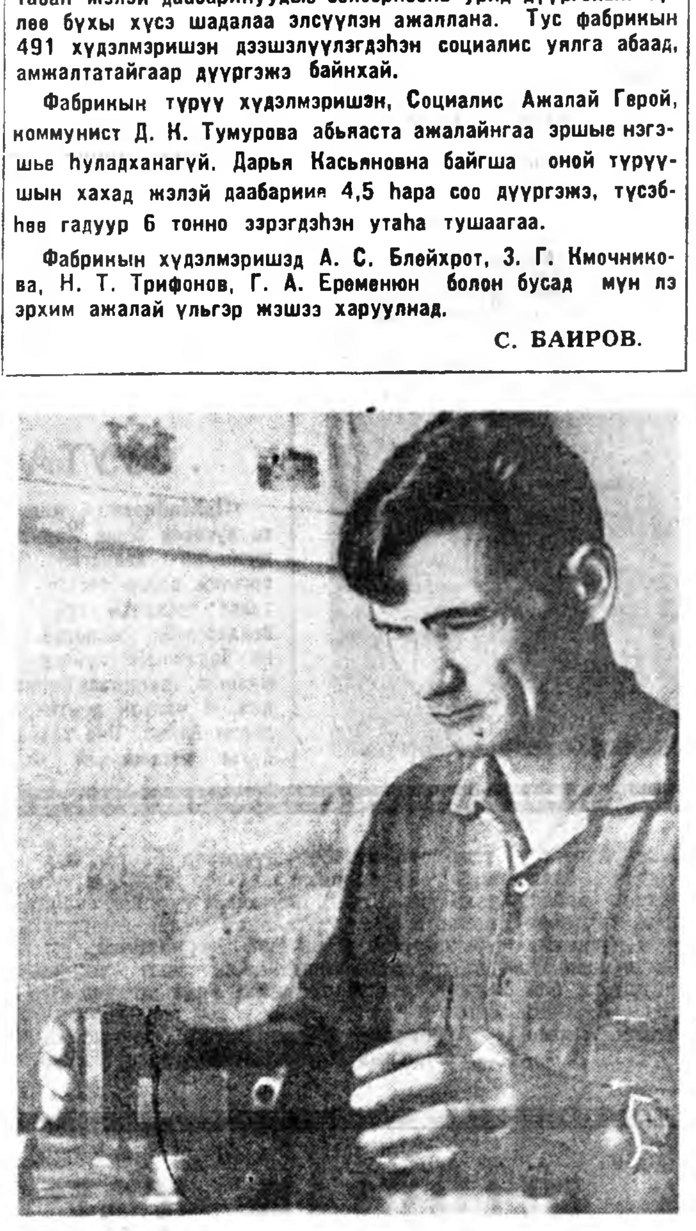
АЖАЛАЙ ГЕРОЙН АМЖАЛТА

Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын коллектив шэнэ табан жэлэй даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллана. Тус фабрикын 491 хүдэлмэришэн дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абаад, амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай.

Фабрикын түрүү хүдэлмэришэн, Социалис Ажалай Герой, коммунист Д. Н. Тумурова абьяаста ажалайнгаа эршые нэгэшье hуладханагүй. Дарья Касьяновна байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабарин 4,5 hара соо дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 6 тонно зэрэгдэhэн утаhа тушаагаа.

Фабрикын хүдэлмэришэд А. С. Блейхрот, З. Г. Кмочникова, Н. Т. Трифонов, Г. А. Еременюн болон бусад мүн лэ эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулнад.

С. БАИРОВ.



Тэжээл бэлэдхэлгэдэ—

түрүү арга

Түгнын ногооной шэмэтэйдэ

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхоздо хүрэжэ ерээд, зарим хүнүүдтэйнь хөөрэлдөөд байнабди. Тэдэнэр бултадаа нэгэл юумэндэ hанаата болоhон шэнги, ходол тэнгэриин шарай шэнжэлhэндэл үзэгдэнэ. Тиигэнгүй яахаб даа, бүхы июль hара соо хура бороо таhалдабагүй, тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ яhалашье hаалта хэбэ ха юм.

Колхозой правлениин конторо соошье энээн тушаа хөөрэлдөөн болоно. Тэдэнэр бултадаа үбhэ тэжээл, малай үбэлжэлгэ тухай, ямар бригадада hайн ургасатай байhан тухай хөөрэлдэнэ.

Гэхэ зуура урда жэлнүүдтэшье Түгиэ нютагтаа галтайнхид лэ үбhэ ехээр абадаг байгаа. Энэмнай колхозой гурбадахи бригада болоно. Хүн зониинышье хүдэлмэридэ бухэригүүд, сабшалан хадалангааршье элбэг юм. Эндэ Галтайн эхин, Ашангын адаг, Тоором — нилээд үргэн талмайтай сабшалангууд.

Мүнөө коммунист Цыбикдоржо Бадмацыреновэй эрхилдэг 3-дахи бригадынхид — нүхэд Борис Бадмаев, Баяр Галсанов, Даша-Норбо Цыбанов, Ешн Цыбикмитов, Биликто, Дашинима Цыренжаповтан, Баса Жанаева болон бусадай звенонууд үбhэнэй хүдэлмэриие урагшатай hайнаар ябуулжа байна. Тиин эндэ хуряажа абтаhан үбhэн колхозойнгоо малай тэжээлэй валовой суглуулбарида нилээд ехэ хубинь болохо байна бшуу.

Мүн баhа табадахи комплексно бригадада үбhэшэдэй звенонууд эмхидхэл hайнтайгаар, жаяг заршамтайгаар хүдэлнэ.

Тиин Барай-Адагта үбhэ хуряажа ябаhан звенонуудта ошоходоо, тон түрүүн Эрдэни Цыреновэйхидэй отогто хүрэбэбди. Эрдэни Цыренов өөрөө, тэрэнэй нүхэр Цыбжима Дондокова, Дондок Халзанов, Дашима Дашибылова гэгшэд хониной отарада хамта хүдэлдэг юм. Отарадань — 700 толгой хонид. Тиихэдэ энэ отарынхид шэнэ түл абаха, ноohо хайшалха уялга, даабаринуудаа сүм дүүргэнхэй.

— Мүнөө 720 центнер үбhэ хуряажа абаха түсэбтэйбди. Энэ даабаряа дүүргэхэ аабзабди даа.

— Табадахи бригадаhаамнай hургуулиин hурагшад, мүн Улаан-Үдын хэлхеэ холбооной эмхи зургаанhаа ерэhэн гурбан басагад бидэнтэй хамта хүдэлжэ байна,— гэжэ Эрдэни Цыренович хөөрэжэ эхилбэ. — Манай отарада 46 гектар сабшалан үгтэнхэй юм. Тэрэнээ барагсаан сабшаад байнабди. Набша намаатай hайхан хүсы үбhэн даа.

Бадмажаб Манибадаров... Энэ хүн тухайда яhала газетэдэ бэшэгдэhэн, радиогоор дамжуулагдаhан, телевизорээршье харуулагдаhан байна. Тиихэдээ мал ажалые хүгжөөлгэдэ ехэ габшагай байhанай түлөө нүхэр Манибадаров шагнал хайрадашье hайса хүртэhэн байха.

Табадахи бригадаhаа гадуур бүхы колхоз соогоо ахалагша хонишод Бадмажаб Манибадаров, Даша Сангаев гэгшэд ходо суурхадаг, отарануудтань суг хүдэлдэг нүхэдынь бүгэдөөрөө түрүү зэргэдэ гарадаг магтаалтай юм.

Мүнөө нүхэр Манибадаровай отарынхид, тэрэнэй гэр бүлынхид баhал эндэ — Барай-Адагта — үбhэ хуряажа байнхай.

Отарадань 600 хонид бии. Тиимэhээ тэдээндэ 600 центнер үбhэн хэрэгтэй болоно. Мүнөө эдэ үбhэшэдэй звено тэрэ даабариингаа хахадhаа дээшыень бэелүүлээд байна.

...Энэ жэлдэ «Знамя Ленина» колхоздо үбhэ ногооной hайнаар ургаhаниинь, үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ бүхы колхознигуудай хүгшэн залуугүй хабаадалсажа байhаниинь элитэ. Мүн партиин Мухар-Шэбэрэй райком ба аймсоведэй гүйсэдком олохон хүдэлмэрилэгшэдые тус колхоздо эльгээбэ. Тэдэнь бригада, звенонуудта хубаарилан табигдаад, тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Бусадтал адли колхоз... лени ба партком үбhэ тэж... лэдхэлэй хүдэлмэридэ ... хойшо ехэ анхарал ... Тон түрүүн коммунис... комсомолшуудай болон ко... гуудай үйлэдбэриин суг... бригада бүхэндэ үнгэргэд... Эгээл мүнөө үедэ гурба... табяад хүн, тэрэ тоодо ... коммунист тэжээл бэлэдхэл... дэлмэридэ хабаадалсана. Юhэдэхи табан жэлэ... шын жэлдэ тэжээл бэлэд... хүдэлмэриие хурдан түрг... үнгэргэхын тула колхозой ... ни болон партком социал... сөөнэй дүрим зохёоhон байн... рэнь бүхы звено, бригада... соносхогдоо, энэ халуун хү... ри соогуур элитэ нүлөө үз... болоо.

Н. ЦЫБИКДОРЖИ...

СОВЕДҮҮДЭИ ХҮДЭЛМЭРИ

ДАМЖУУЛГЫН УЛААН ТУГ БАРЮУЛАГДАБА

Сэлэнгын аймагай Ноёхоной сомоной Соведэй газар дээрэ XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз оршодог. Энэ республикымнай томохон ажахынуудай нэгэн юм. Тала дайдань уужам, бэлшээри таряалангынь һайн. Колхозой хонин мал үдэжэ, жэлһээ жэлдэ һайн үргаса абтажа байдаг.

Колхозой ажалшад партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй ажаллажа байна гэхэдэ, алдуу болохогүй. Тэрэнэй гэршэ — колхоз гүрэндэ хүдөө ажахын продукци худалдаха 6 һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ. Тоолон хэлэбэл, мяхаар 113,1, һүөөр — 115,4, ноохоор — 285 процентдэ дүүргэгдөө. Гадна июлиин 1-нэй байдалаар ороохото ургамалнуудые тарилга 106,6 процент дүүргэгдэжэ, 2382 гектар газарта паар хахалагдаад байгаа юм. Энэнь түсэбһөө 82 гектараар үлүү. Тул абалгаар хахад жэлэй түсэб 104,9 процент дүүргэгдэә.

Эдэ бүгэдэ амжалтанууд эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэриин, ажалшадай зоной хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлһэнэй аша үрэ мүн ааб даа. Тэдэнэй урдахи зорилгонуудаа бэелүүлхэ хэрэгтэ Ноёхоной сомоной Соведэй депутадууд ехэхэн үүргэтэй.

Эндэ 25 депутат бии. Тэдэнэр булта ажахын, соёл гэгээрэлэй шухала участогуудта хүдэлжэ байһан, нютагай али бүхы ажал хүдэлмэритэй холбоотой, урдахи зорилгоёо һайн мэдэхэ хүнүүд. Энэ сомоной Соведэй гүйсэдком хүдөө ажахын ямар бэгэн кампаниин эхилхэдэ тэрэниие амжалтатай үнгэргэхын түлөө эмхидхэлэй ямар хүдэлмэри хэхэ тухайгаа гүйсэдкомдоо хаража үзэдэг, абаһан тогтоолнуудайнгаа хэр бэелүүлэгдэһые шалгадаг, сессинүүд болон саг үргэлжын комиссинуудай зүбшөөнүүдые болзор соонь ажабайдалтай нягта холбоотойгоор үнгэргэдэг юм.

Жэшээнь, нооһо хайшалалгын үедэ депутадуудай пост хүдэлөө. Ниитэ найман пост Ноёхоной сомоной Соведтэ хүдэлдэг. Тэдэ фермэ, таряалангууд, сабшалан болон бэлшээринүүд дээрэ байгуулагданхай. Постын гэшүүд ажал хүдэлмэриин дутуу дундануудые ганса ажаглаад байдаггүй, ажалай түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, социалис мүрысөө эмхидхэхэ ба дүнгүүдыень гаргаха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулдаг юм.

Гадна ажалшадай культурнаар ажаһууха, али бүхы эрилтэнүүдыень бэелүүлхэ хэрэгүүдтэ депутадууд эдэбхитэй хабаададаг. Соёлшод, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд саг үргэлжэ малшадай, таряашадай дунда ябадаг, наада харуулдаг, элдэб хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэдэг.

Колхозой эрхим түрүүшүүлэй зэргэдэ, мүн олон депутадуудые нэрлэжэ болоно. Жэшээнь, коммунист, түрүү тракторист М. Жамбалов сомоной Соведэй депутадаар гурбадахяа һунгагданхай. Энэ хадаа тэрэнэй хүн зонойнгоо дунда хүндэтэй болоһые гэршэлнэ. Мүн депутат хонишон Д. Будаева 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа доошо бэшэ хурьга абажа, бусад нүхэдтөө жэшээ харуулдаг. Һаалишан Т. Закирова, автомашинын жолоошон Д. Буянтуев, хонишон Э. Намсараева болон бусадта адли ажалай баатарнууд XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо олон. Имагтал тэдэнэй оролдолгын аша үрэтэй байһанда гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха хахад жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэжэ, тус колхоздо КПСС-эй Сэлэнгын райкомой, ажалшадай депутадуудай Сэлэнгын аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

Мүнөө ноёхонойхид ниитынгээ малда үбһэ тэжээл элбэгээр бэлдэхын түлөө сабшалангууд дээрэ үбгэн залуугүй гаранхай. Сагай эрхын хатуушаг, уһа бороогой элбэгшье һаа, тэдэ оролдолгын ашаар яһала үбһэ абажа байнхай.

Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлые XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид ажалай амжалтаар түгэсхэхэ арга шадалтай, энээнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ байха гэжэ найдагдана.

С. БИЛИКТУЕВ.

Сэлэнгэ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА



КУБА. Орон дотор барайгар тарилгада һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ анхарал хандуулагдажа, энэ продукцида арад зоной эрилтые гүйсэд хангахаар хараалагдана. Республикын 6 провинцида барайгар ехээр тариха тусхай ажахынууд эмхидхэгдэнхэй. Энэ ажахынууд хамта дээрээ 230 мянган гектар газарта барайгар таридаг болохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: барайгар хатааха шэнэ түхеэрэлгэ.

ПРЕНСА ЛАТИНА—ТАСС-ай фото.



РУМЫНИ. Республикын город, хүдөө тосхонуудай шэнжэ түхэл жэл ошохо бүри хубилан һайжарна. Олон тоото гэр бүлэ шэнэ гэр байратай болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын промышленна ехэ түбэй нэгэн Сату-Маре хотын үйлсэдэ.

АДЖЕРПРЕСС—ТАСС-ай фото.

Уһанай аюул сарагшад

ХҮШЭР ШАЛГАЛТА

Иимэ юумэн болошохо гэжэ хэн мэдэбэ. Аадар бороо орохоороол орожол байгаа бэлэй. Синоптигууд мүн Эрхүү мүрэн һабаһаа гараха гэжэ һэргылжэл байгаа һэн.

Түнхэнэй СПТУ-гай курсант Вася Брозниковшье ямаршье муу юумэ һэжэглэнгүй, Зуун-Мориной клубта кино хараад гараба. Нюдөө анишье, харашье — адли харанхы. Бороодо нюураа шэрбүүлэн, шалбааг оймоһоор, хүүргэ дээгүүр гарахаа баруулхадаашье, нохойнуудай үнгэрүү хусалдахые, үнеэдэй үүгэнэлдэхые балай хэрэгшээбэшьегүй. Теэд нэгэл һүрөөтэй юумэн шагнаархуулба. Хүүргэдэ дүтэлхэ бүринь уһанай шааяан ехэ боложо, үшөө юунэйшьеб мянган мориной хүсэтэй мотоорой удааханаар хүдэлһэндэл лурд-лурд гэхэнь элихэн дуулдаба.

— «Зуун-Морин шулуугаа туужа байна ха юм даа, — тииһэн хойноо нэмэжэ байна», — гэжэ хүбүүн таажархиба. Энэ һүртэй хүгжэмыень хүүргэ дээрэ байжа үнихэн шагнаад, трактһаа шулуун гэшхүүрээр урагшаа буугаад, Бургасник тээшэ ошохоёо алхаха гэхэдээл, шалд байса уһан соо гэшхэжэрхибэ. Саашаа ябаад туршахадань, бүри гүнзэгы. «Энэ ямар ехэ шалбааг гээшэб? Үер гарашаба бэшэ аал! — гэжэ Вася ойлгомсоороо, норошоһон хүлөө хүндөөр пулдпалд хаян, айлнууд тээшээ гүйжэ мэдэбэ. Уһан хаа хаанагүй шуршаганан, халшаганан урдана. Һаял үер гаража байба ха.

«Зоноо һэреэжэ үрдихэмни гээшэ гү? Үрдиһэйб даа!» гэһэн бодол сабиргайдань лугшана. Харанхы соо юушьеб үбшэнтэйгөөр мүргэжэрхибэ. Тэмтэрээд үзэхэдэнь, хүреэгэй бахана. Саашань гэр тэмтэржэ олоод, сонхыень няжаганатар т о н ш о б о. Бүхөөр унтаһаншье һаа, ээдынь сошожо һэреэд, зайн гал носоохоёо включатель дарана хэбэргэй. Теэд ялайха юумэн үгы, үнидэ унтаршаһан байгаа.

Вася үйһэндэ гал носоожо бараад, аюул тухай бултанда зарлахаяа саашаа гүйбэ. Галтай ябахада найдамтай: айхаяашье мэдэхэгүйш, нүхэ руу унахагүйш, бахана мүргэхэгүйш.

— Ваня абга, бодыт! Урдахамнайл! — гэжэ тэрэ Зуун-Мориной леспромхозой модошо дархан Иван Романович Сороковиковые һэреэбэ. Тэрэнэй үүдээ нээжэ гарахада, хартаабха соонь, үүдэн хүреэ соонь уһан орошоһон байба. Иван өөрынгөө хүршэнэр Никита Томилов, Михаил Бобков гэгшэдтэй онгосо бэдэржэ ошобо. Метеорологуудай уһанай нюруу хэмжэдэг байһан онгосо ядаа гэжэ олоод, ү й л с ө ө р урдажа байһан уһан соогуур тамаран ерэбэд. Теэд гэр бүлэеэ хуурай газарта гаргаха гэһэн аад, зүрхэлбэгүй. Онгосонь хэлбэлзүүхэй байгаа, гадна шэб харанхы, үшөө айдаһатайнь юуб гэхэдэ, дархи орбон урдажа байба. Үүр сайтар хүлеэхэ гэлсэбэд...

Энэ үедэ мүрэнэй зүүн эрьедэхи Зуун-Морин тосхондошье хүл хөөрсэг боложо байба. Эрхүүгэй хүдөө ажахын институдай механизациин таһагай нэгэдэхи курс дүүргэжэ ерэһэн студент Саша Котяков «Сельэнергын» аймагай таһагай дарга Александр Александрович Односторонцевой юун тухай амяа даража ядан хэлэхые ноймрог дундаа бүүр түүр ойлгоһоор, хубсаһаа ябууд үмдөөд, зоной сугларжа байһан хүүргэ тээшэ гүйжэ ошобо.

Уһан далайда абташаһан айлнуудай яажа, ямар аюулда орожо байһые хаража ойлгохын аргагүй, тэбэрилдэмэ харанхы. Уһанай лүжэгэнөөн, бороогой шааяан соо хүнүүдэй хашхаралдаха өөдэгүй һүлэмхеэр дуулдана. Теэдшье хашхараагаар хэндэшье туһалхагүйш. Энэ үедэ Саша эсэгэтэеэ хаа-яа загаһашалдаг байһан резинэ онгосоёо һанажа, гэртээ гүйшэбэ.

Уһанда тамархада хүнгэн байхын тула дотор үмдэ, самсадаа оротороо Саша хубсаһаа тайлаад, харгын хойто хажуугаар онгосоёо табяад, зүрхэлжэ ерээд лэ, зоходожорхибо. Лүнхын байһан уһанай нюруу дээгүүр үдэн шэнги онгосоороо хэлбэлзэн ябажа, хүнүүдэй дуугаралдаһан абяан тээшэ һэлюурдэбэ. Саанаһаа айдаһа хүрэмөөр байна, теэд хүнүүдые абарха хэрэгтэй гэһэн гансахан бодолоор бэеэ шангалан баряад ябана. Эрьелдэн хөөрсэгэнэн урдажа байһан уһан соогуур ото тамараад, хэнэйшьеб харшада тулажа ерэбэ. Хорёоһоо лаб аһалдажа онгосоо тогтоогоод, тушаалдаһан хүбүүхэниие һуулгажа, «хүдэлэнгүй һуугаарай» гэжэ захяад, һөөргөө һэлюурдэжэ мэдэбэ.

Уһанай улам ехэ боложо байһые обёорһон хүнүүдэй хориһоор байтар, Саша дахин дахин эрьесэ хэжэл байба. Котяковтон арбан наймatай студент хүбүүмнай иигэжэ ами наһаа хайрлангүй харанхы тама гэхээр уһа руу нюдэ балай орожо байна гэжэ тухайлаашьегүй хэбэртэй. Гэхэ зуура «Бараг хүрэжэ ерэбэбди, аргааханаар бууггты...» гэһэн уринаар хандаһан абяан эрье трактда байһан зондо долоо дахин дуулдаһан байха. Теэд абаруулһан хүнүүдынь энэ буржагар үһэтэй үшөө үхибүүн зандаа шантагархан хүбүүс шарайшалжа хараашьегүй һэн — тиихэ сүлөө байгаагүй.

Үертэ хүреэлэгдэһэн хүнүүд гэр байра дээрээ борбилоонуудтал борсойлдожо һуубад. Уһа ойможо — дороһоонь, бороодо дээрэһээнь норошоһон зониие һүниин хүйтэн бээрүүлэн шэшэрүүлнэ. Тэдээндэ энэ һүни дүүһашагүй утаар үзэгдэһэн. Хөөрэжэ, хүбхэлзэжэ, шууяжа шурхиржа байһан уһан мэнэ залгихаяа дүүлиһэн абаргадал адли байба. Энэ далайн эрьень хаана юм, бү мэдэ.

Гансал үүр хираанаар лэ таамаг аюулай хүшэгэ дэлигдэбэ. Эрьедээ баригдахаяа болиһон мүрэн тушаалдаһан газараараа һаба хээд урдажа байба. Айлай хүреэ хашаан, сарай, амбаарнууд гэжэ байхагүй. Үндэһөөрөө һүүгнэрһэн зуун жэлэй баханануд һал мэтэ зай забһаргүйгөөр үйлсөөр урдажа байна. Аяар хаана таряан соо уһан сайжа харагдана.

Далайн онгосонуудые бүхэлеэр залгяад, һөөргэнь чёлбожо хаяха үльгэрэй кит загаһан мэтэ иимэ эрьюулгэ руу орохоёо зүрхэлхэ эрэлхэг з о р и г т о й ш у у л хаанашье олдодог. Эгээн түрүүн Михаил Бобков гэгшэ гэр бүлэеэ аюулгүй газар гаргаба. Хүршэһөө онгосыень абажа байхадань, Иван Сороковиковой хажууда нэгэ нюргаар үндэр залуу хүбүүн ерээд, «би тантай ошолдоһуу? — гэбэ. Хүшэр сагта таняагүй шахуу хүнэй гараа һарбайжа байхада хэн бэясахагүйб.

— Веревкин гүш даа? — гэжэ Иван таамаглан асууба. — Нэрэшни хэн бэлэй?

— Станислав.

— Ямар томо болошообши?

— Юу зугаалнат даа, Ваня абга. Үтэлөө гыт, — гээд, хүбүүн энеэбэ. — 22-тойб.

Верёвкинойхи Зуун-Моринд олон жэл һуугаад, Эрхүү нүүжэ ошоһон юм. Абань томо хүтэлбэрилэгшэ. Станиславынь мэнэ юрист боложо гарахань. Эрхүүгэй университедтэ һурана. Харин зундаа арга заатагүй Зуун-Моринд ерэжэ ошодог: бага наһанайнь нүхэд татана ха юм даа. Мүнөө ерээд байтарнь иимэ юумэн болошобол даа. Айлшанби гэжэ байха залши?

Үерэй уһа арай гэжэ үгсэжэ, Сороковиковтоной газаа хүрөөд, гэрэй орой дээрэһээ үхибүүдыень буулгажа, онгосодоо һуулгабад. Тиигээд тэдэнэр түргэн урасхалые хүндэлэн тамарбад. Станислав бүхы хүсэеэ эршэдэн халбагадана, Иван онгосоёо хүмэрюулжэрхихэгүйн тула һэримжэтэйгээр оншолон зоходоно. Тиигээшье һаань, онгосонь метр метрээр эбхэржэ, мушхаржа байһан уһанай хүсэндэ хаягда хаягдаһаар байба. Гэр дээрэ үлөөшэдэй харахада, бүри айдаһатай шэнги. Онгосотой хүнүүд нэгэ долгиной нюрган дээрэ үргэгдөөд, нэгэ шэнгэшэбэ аа гү гэхээр харагдахаа болиторoo намхагад гээд ороно. Бултагад гэхэдээ аяар доро хаягдашаһан байха юм.

Иигэжэ түргэн урадхалые арай гэжэ гаталаад ябатарнь, тэдэниие томо гэгшын буха улаан шэнэһэн мүргэхөөр ерэжэ ябаба. «Дархалхада таатай модон байна даа» гэжэ һурамаг янзаараа һанаба. Теэд энэ ехэ уһаар үндэһөөрөө һугалагдаад, өөрын эрхэгүй дайралдаһанаа нюдаржа ябаһан тэрэ модон акулаһаа аймшагтайгаар үзэгдэбэ. Юрэдөө эрэшүүл өөһэдөө габшагай, һэргэг байһандаал үхибүүдые хохидолдо оруулангүй «тараанһаа» зайсажа шадаба.

Теэд ондоо аюул тодожо байгаа һэн. Урдань телеграфна баханаһаа унаһан провода орёолдоод онгосо дээрэһээ бишыхан басагахание урьхадажа унагааба. Тэрэ дары Иван уһа руу һүрэжэ, ахынгаа Оля гэжэ басага татажа гаргаа. Иигэжэ ябажа Иван Станислав хоёр онгосоороо хоёр эрьесэ хэжэ, 18 үхибүүдые аюулгүй газарта зөөгөө юм.

Бургаснигай дээдэ талада һууһан бүлэг айлнуудта леспромхозой крановщик, коммунист Саян Дриченов «бурханиинь» болоһон юм. Тэрэ эхэнэрнүүд болон үхибүүдэй һанаае тэгшэлэн залажа байгаа, мүн Иванай онгосые абаад, Хорин хүниие абарһан байна.

Мүрэнэй уһан нэмэжэл, нэмэжэл байба. Хаанаһаа эды ехэ уһан ерэнэ гээшэб — ойлгохын аргагүй. Жэжэ барилганууд тулангүй хөөрөөд, урдашана. Гэрнүүдшье хэлбэлзэжэ, хэлтыжэ байна. Харин оройдонь хүнүүд һууха юм. Тэдэнэртэ яаралтай туһаламжа хэрэгтэй.

Нюдөөрөө хаража байгаад, айл зоноо урдахаажархихань ямар харамтай юм. Саша юу хэхэеэ ойлгожо ядан, тракт дээгүүр иишэ тиишээ гүйнэ. Тиигэжэ байтараа, онгосо асархыень харажархиба. Онгосын хажууда гүйжэ ошоходонь, хажуудань 84-хи ДЭУ-гай жолоошон Дмитрий Кузнецов, арбан зургаатай һурагша Боря Чернегов гэгшэд бии болобо.. «Дмитрий шамбай хүбүүн, харин энэ мүнөө гараһан мүнгөөрһэн хаана ошолдохонь бэ даа» — гэжэ студент гайхаба. Хожомынь харин Борис наһанһаань эртүүр хүдэржэһэн, зоригтой болоһон хүбүүн гэжэ Саша Котяков магтаа һэн.

Һэлюурнүүд тэрэ дары олдожо үгэбэгүй. Орондонь ута зохонуудые, хабтагай дараансануудые баряад уһа руугаа оробод.

Хүрин шараар урдаһан үерэй долгид дайсанай үй түмэн сэрэгшэд мэтэ тэдэнэй урдаһаа эбхэрэн ерэнэ. Хүбүүд хоёр шанга урадхал гаталамсаараа, үйлсын буланда байһан гэр тээшэ тамарбад. Газаахи хүреэ соонь хахалһан түлеэн дүүрэн хөөрэшөөд, эрьелдэжэ байбад. Уһан гэрэйнь доогуур гүнзэгы нүхэ малтажа, мэнэ унагааха болоод байна. Хүбүүд онгосоо мориндол мэтэ уяад, һугадаа хүрэтэр уһа ойможо ябаад, үхибүүдые, хүгшэдые онгосодоо асаржа һуулгабад.

Баһал хаягдабад. Онгосыень мушхарһан уһан харьялжа байһан эрьюулгэ тээшэ татаба. Мэнэл хүүргын доогуур нэшэгдэбэл, тэндэ — үйлын тама...

Үхибүүд «эжы» гэжэ ээлүүдгүй һүүхирбэд, үбгэрэд гэһэн түрэлхидынь нюдөө анибад. Теэд гурбан хүбүүд шүдөө зуужа, байха шадал тэнхээгээрээ нэгэ хүндэл адляар жэгдээр һэлюурдэжэ, уһанай мундуу хүсэндэ диилдэбэгүй.

Эрье дээрэл гарахадаа, хүйтэн хүлһэнэй бэеһээнь гоожожо байһые, үе мүсынгөө тулгагүй һула болоһые һаял мэдэрээ һэн. Харин Бронзиковтон амиды үлэшэһэндөө этигэжэ ядан, энеэлдэхэеэшье, бархиралдахаяашье, тэдэниие абарһан эрэлхэг зоригтой хүбүүдые таалажа тэбэрихэеэшье ойлгонгүй байгаа һэн. Нэгэ һэгээ орожо, гэдэргээ эрьежэ харан гэһээнь, гэрынь байрадаа үгы байба. Зуун-Мориной хүүргэ абяатайгаар нэшээд, бута һүрэн һалашахыень хүнүүд хаража байгаа.

Теэд ганса өөрынгөө түлөө бархиржа, хүхижэ байха таатай саг бэшэ: үшөө олон гэр бүлэнүүдые абарха хэрэгтэй байгаа. Ганса Борис Харитонович Мантуровай гэр дээрэ 22 хүн абтангүй хүлеэжэ һуугаа бэлэй... Онгосоор дахин орохын аргагүй.

Уданшьегүй «ура-аа! Вер-то-лёт!» — гэһэн абяан бүхы бэшэ шууяае һэтэ ханхинашаба. Нээрээшье ногоон шэрэтэй вертолёт тэрмээлжэндэл һэрбэгэнэһээр ерэжэ, гэр дээрэ гэшхүүрээ хаяба....

— Ай хөөрхэй, хүн болоһоор вертолёдто һуужа үзөөгүй һэм, — гэжэ үбгэд, хүгшэд гайхалдан, баясан хөөрэнэд. — Үер гаража һуулгабал даа... Юрэдөө иимэ ехэ үер үзэһэнөө баһа һананагүйбди. Гахай үер гээшэ ха, юумэ яһалал онгилоо, һэндээ даа. Далаад жэлэй урда тээ иимэ аюулай болоо һаа, хосорхо һэмди. Харин мүнөө агаараар ерэжэ абарха шадалтай байһамнай ямар һайн гээшэб!

— Залуу хүбүүднай баһал зоригтой байна даа, — гэжэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай инвалид, «манай Николай Островский» гүүлэдэг Леонид Александрович Цай хэлэжэ байгаа һэн. —

Зүб даа. Аюул тодхорой болоходо һайн нүхэрөө танихаш гэһэн арадай үгэ бии ха юм. Үер айхабтар ехэ хохидол татабашье хүнүүдэй хани нүхэсэлэй хэр бата бэхиие, тэдэнэй эрэлхэг зоригые, сэдьхэлые, зан абариие хатуугаар шалгажа үзэбэ ха юм.

Л. ТАПХАЕВ.

Түнхэн.

АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭНҮҮД МЭДЭЭСЭНЭ

Партийна организаци, тэрэнэй хинаха эрхэ

Алба захиргаанай ажал ябуулгые партийна талаар хинаха хэрэг улам һайжаруулха асуудалда Загарайн аймагай партийна эхин организацинууд анхаралаа горитой хандуулдаг, эмхидхэлэй бодото хүдэлмэри бүтээжэ байдаг болонхой юм. Партийна организацинуудай хинаха эрхэеэ бэелүүлжэ байһан дүй дүршэл, онол аргануудые согсолһон горитой статья аймагай «Вперед» газетэ өөрынгөө хуудаһанда толилбо. Тус статьягай авторынь КПСС-эй райкомой инструктор нүхэр Яманов болоно.

1970 оной эсэс багаар аймагай партийна организацинуудта болоод үнгэрһэн тоосоото һунгалтын хуралаанууд дээрэ захиргаанай ажал ябуулга хинаха эрхэтэй ян бүриин 44 комисси парторганизацинуудай дэргэдэ байгуулагдаһан байна. Тэдэнэй диилэнхи олониинь һайнаар хүдэлнэ. Үйлэдбэриин даабаринуудые дүүргэхэ, партийна ба гүрэнэй журам бэхижүүлхэ хэрэгтэнь эдэ комиссинууд партийна организацида ехэ туһа хүргэнэ гэжэ статья соо тэмдэглэгдээ. Илангаяа Хандагатайн леспромхозой, «Татарский ключ» гэжэ карьероуправлениин, Эрхирэгэй совхозой партийна организацинуудай дэргэдэхи захиргаанай ажал ябуулга хинаха партийна комиссинууд һайнаар хүдэлжэ байһыень олон жэшээ дурдан харуулна.

Соёлой добтолго эхилээ

Буряадай АССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ойе угтуулан, Үдын сомоной Совет соёлой добтолго соносхоод, 1971—1973 онуудай үедэ энэ талаар сомон дотороо ябуулха хүдэлмэриин дэлгэрэнгы түсэб хараалһан тухай Хориин аймагай «Шэнэ Үдэ» газетэ мэдээсэнэ. Энэ үедэ сомоной харьяата Баруун Хасууртай, Баян-Гол, Доодо-Гол, Удинск тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо, ногоорyулха, клубай, библиотекын, һургуулинуудай байшангуудые заһабарилха, шэнээр бариха, тэдэнэй хүдэлмэри эрид һайжаруулха хэмжээ ябуулганууд тодорхойлогдонхой.

Сомонойнгоо хүн зондо газетэ, журнал олоор захюулдаг болохо, библиотекэнүүдэй ном һударай жаса олон болгохо, залуу үетэнэй дунда ябуулдаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал табигдаха байна. Тиихэдэ сомонойнгоо 30 наһа гүйсөөгүй хүнүүдые дунда ба найман жэлэй һургуулиин эрдэмтэй болгохо зорилго табяа.

Үдын сомоной Соведэй хараалһан хэмжээ ябуулгануудые КПСС-эй райком ба аймгүйсэдком һайшаагаад, аймаг дотороо энэ үүсхэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилго табиһан тогтоол баталан абаба.

Социалис уялга абаба

Юһэдэхи табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилгоор Хяагтын аймагай «Родина» колхозой гэшүүд социалис уялга абаад, тэрэ үүсхэлыень дэмжэхыень республикынгаа хүдөө ажахын ажалшадта хандаа һэн. Тэрэ үүсхэлыень «Коммунизм» колхозой гэшүүд Мухар-Шэбэрэйнгээ аймаг соо түрүүлэн дэмжэбэ. Тиигээд шэнэ социалис уялга баталан абаа. Тэрэ уялгаяа аймагайнгаа «Ленинэй зам» газетэдэ толилбо.

Үнгэрһэн наймадахи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэһэн тус ажахы доторойнгоо бүхы арга боломжонуудые гүйсэд элсүүлхэ, шэнэ табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидэбэ. Табан жэлэй туршада «Коммунизм» колхозой таряашад болон малшад 500 мянган центнерһээ бага бэшэ ороо һо, 30 мянган центнер мяха, 65 мянган центнер һү, 950 центнер ноо һо, 5260 мянган үндэгэ абаха зорилго урдаа табиба. Түсэбһөө үлүүлэн 30 процент орооһон, 9 процент мяхан, 10 процент һүн гүрэндэ худалдагдаха байна.

Энэ үедэ эдлүүриин газарай шанар улам һайжаруулжа, элбэг баян ургаса хуряаха, малһаа абтадаг ашаг шэмэ бүри арьбадхаха хэмжээнүүд хараалагдаа. Гадна малай олон байра баригдаха, сүм оньһожоруулагдаха байна.

Табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөө улам хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлээ гэжэ аймагайнгаа хүдөө ажахын бүхы ажалшадта хандаба.

ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ—ШАН

Энэ оной хоёрдохи кварталда республикын нютагай промышленностиин предприятинуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдаба. Буряадай АССР-эй барилгын материалнуудай управлениин Улаан-Үдын хирпиисын заводой коллектив социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, Республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугта, 2000 түхэриг мүнгэн шанда хүртэбэ. Буряадай АССР-эй Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын хилээмэнэй комбинадай коллектив 2200 түхэриг мүнгэн шанда хүртөө.

Тэргүүлэн республикын Ой модоной ажахын министерствын, [illegible] ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэд, Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын Сэлэнгын архиин заводой коллективүүд мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлжэ, тус тустаа 1200—800 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн «Бурремстрой» трестын, Эдеэ хоолой промышленностиин [illegible] дүрбэдэхи заводой коллективүүдтэ 540—430 түхэриг шан барюулагдаба.



ВЕНГРИ. Ороной хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд шэнэ ургаса хуряалгада эртэнһээ һайнаар бэлдэжэ, хуряалгын бүхы техникэ һайнаар заһабарилһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ороной хүдөө нютагай ажахынуудта эльгээгдэхээр хараалагдаһан запасной частьнууд.

МТИ—ТАСС-ай фото.

Таниие ямараар ханганаб?

Эгээ мүнөө адууһа малаа таргалуулха, үбһэ тэжээл элбэгээр хуряан абаха талаар хүдөө нютагуудта ехэхэн хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Иимэ харюусалгатай үедэ малшадые, үбһэшэдые али болохоор хангаха гээшэ шухала зорилго болоно. Һаяшаг Мухар-Шэбэрэй аймагай зарим ажахынуудаар ябагдажа, юунэй хэгдэжэ байһантайнь танилсаһан байнабди. «Знамя Ленина» колхоз аймаг соогоо ехэхэн ажахынуудай нэгэн юм. Колхозой парторгтой уулзахадамнай иигэжэ харюусаа бэлэй.

— Социалис мүрысөөнэй дүн гаргагданхай. Үбһэн дээрэ хүдэлһэн түрүүшүүл саг соогоо шан абажа байха юм. Үбһэшэдэй байха байрануудынь һайн. Сүлөө сагай ороходо, тэдэнэр шэнэ газетэ, журнал уншаха, шатар, даам-наадаха, радио шагнаха аргатай. «Сахилгаан», «Халаахай» гэхэ мэтэ ханын газетэнүүд гаргагдадаг. Гадна агитаторнууднай миин һуудаггүй, ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна.

Үүлэтэйшэг бүрхэг үдэр һэн.

ЯБАЖА ХАРАХАДА...

Хонишон Чимит-Цырен Гомбоевой отарада хүрэжэ ерэхэдэмнай, байраһаа холо бэшэ зайда бууса газарайнгаа үбһэ сабшажа байгаа һэн. Хэжэ байһан ажал хүдэлмэреэрнь һонирхоод:

— Автолавка графигаараа ябадаг гээшэ гү? — гэжэ асуубаб.

— Ябагша даа. Эдихэ ууха юумыемнай яһала саг дарыдань хүргэжэ үгэдэг. Хубсаһа хунар лэ хоморшог байдаг, — гэжэрхёод, бодолгото болоһондол һууд гээд, — хүн зоной ажаһуудалай хэрэгсэл хангадаг машина оройдоо үзэгдөөгүй бшуу даа. Часһаа байха телевизор, радиогой эбдэрхэдэ, гараа дэлгээгээд һуугдахаһаа ондоо юумэн үгы. Бүхэли жэлэй турша соо Улаан-Үдэһөө үзэгдөө болоо гээшэ һэн ха. Ондоошье тиимэ ямар гомдол байхаб даа. Газетэ, журнал уншагдадаг, телевизор харагдадаг, радио шагнагдадаг гээшэ.

Тэрэ өөрынгөө һамган Рыгжидма Бальжинимаеватай хамта олон жэлэй туршада хонин ажалда хүдэлнэ. Жэлһээ жэлдэ 100 хонин бүриһөө 100 хурьга абадаг заншалтай. Жэшээлхэдэ, шэнэ түрэхэ түлгэнүүдые даажа абаад, олон түл хүлеэхээр, элбэг дэлбэг үбһэ тэжээл хониндоо бэлдэжэ абахаар бэеэ зэһэнхэй.

Тиихэдэ үшөө «Эрдэм» совхоз хүрэгдөө һэн. Дээдэ Боомдо үнинэй суутай болоһон хонишон Дондок Сахьяевич Батуевай, Ринчин Цыбиковэй отаранууд байрланхай. Гэр байрануудынь һаруул, уужам, зайн гал оруулагдаһан, Батуевтанай һургуулиин наһанай үхибүүдынь машинаар хубсаһаяа сүлөөгүй угаажа байгаа һэн. Буландань телевизор, радио табяатай. Мүн холодильнигшье бии. Юрэдөө хүрэ хүрэһөөр холын отарада байһан хонишонойдо ороо гэхын аргагүй. Дондок Сахьяевич үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада хонин ажахыда үндэр амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа. Мүн тэрэнэй һамган Самажаб Дашинимаева арад зонойнгоо эгээл үндэр этигэл найдабарида хүртэжэ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар түрүүшынхеэ һунгагдаа. Дал хорёогоо, гэр бараагаа нүхэр Батуев жэл бүри өөрөө заһабаридаг заншалтай. Бэеэ угааха багахан бани эндээ баринхай. Стол дээрэнь газетэ, журналнууд. Автолавкын наймаашан Насык Батуевич Дондокдоржиев ходо ерэжэ, хэрэгтэй юумыень асаржа үгэдэг. Агитаторнууд хирэ хирэ болоод лэ ерэжэ, һонирхолтой хөөрэлдөө хэдэг. Медицинскэ фельдшер ерэжэ, һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулдаг байха юм.

— Муу байнабди гэхын аргагүйл даа. Гансал һайнаар хүдэлжэ, бэеэ харуулхашни өөрэһөөш дулдыдаха болоно, — гэжэ нүхэр Батуевай хэлээшэнь тон зүбтэй гээшэ ха гэжэ һанагдаа һэн.

Балбар Нимаевтанай отара Батуевтанһаа яһала холохон зайда. Зуһалангайнь байра яһала һайн. Манай хүрэжэ ерэхэдэ, телевизорынь хүдэлхэеэ болишоод байба. «Бытовка» (хүн зоной ажаһуудалай хэрэгсэл хангадаг машина) иишэдэ баһал ябадаггүй байба. Нүхэр Нимаевтай хөөрэлдэхэдэ иигэжэ гомдобо.

— Газетэ, журналнууд ехэ удаан боложо асарагдана. Агитаторнуудшье һая наашадаа харагдаагүй.

Ц. ХАМАЕВ.

Зам нээгдээ

Эгсэ 40 жэл соо Үлэгшэн гол дээрэ байһан хүүргэ мүнөө зунай үертэ тэсэнгүй, июль һарын хуушаар уһанда абтажа, харгы зам хаагдашаһан байна.

Энэ хүүргын хажууда шэнээр табигдажа байһан хүүргын барилгые түргэдхэжэ, хахад һарын болзор соо зам нээхэ гэһэн шиидхэбэри КПСС-эй райкомой бюро гаргаһан.

Захааминай аймагай линейнэ харгын управлени онсо яаралтай хүдэлмэри соносхожо, заагдаһан болзорһоо 3 үдэрөөр урид шэнэ хүүргын гол барилгые дүүргэбэ. Мүнөө энэ гол дээгүүр зам нээгдээ.

Тон яаралтай хүдэлмэри дээрэ М. Н. Будуновай хүтэлбэрилдэг барилгын бригадын дархашуул А. Абидуев, Г. Лубсанов, В. Шестаков, Л. Цыденов, Р. Чимитов, П. Лбрхоев, үбгэн барилгашад Т. Жаркой, Д. Тугаринов болон бусад шударгыгаар ажаллаа. Мүн «Сельхозтехникын» отделениин тракторист-бульдозерист Пётр Попов, автомашинын жолоошод В. Семёнов, Г. Шойдоков гэгшэд эдэбхитэйгээр ажаллаһан байна.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

Зарим үедэ өөһэдөө һүхэ барилсажа ажаллалсаһан эндэхи харгы заһабарилгын пунктын начальник Доржо Цыбенович Улзытуевай, Захааминай харгын линейнэ управлениин начальник Юрий Лазаревич Балдаевай онсо даабаридаа харюусалгатайгаар хандаһыень, бүхы ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэһыень тэмдэглэхэ шухала.

Манай корр.

ДАЛАЙН ХЭШЭГ

2200 центнер загаһа юһэ һарын турша соо бариха түсэбтэй байһан Баргажанай аймагай «Ленинский путь» колхозой загаһашад август һарын 10-да 2.355 центнер загаһа тушааба.

Загаһашадай дундаһаа А. С. Кузнецовой бригада аймаг соо түрүүлээ. Тэдэнэр юһэ һара соо 580 центнер бариха аад, 653 центнер загаһа бариһан байна. Нүхэд Н. А. Меньшиков, В. И. Тюлюкин гэгшэдэй бригаданууд мүн лэ һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Н. ЕФИМОВ.

АЖАЛШАДЫЕ ҺОНИРХУУЛНА

Ахын аймагай соёлой байшангай директор Пронтеевэтай уулзахада, ингэжэ тэрэ хөөрэбэ. Манай уран һайханай бүлгэмэйхид хаба шадал соогоо ажаллажа байхыгаа хажуугаар, зүжэгүүдые бэлдэжэ, хүдөөгэй ажалша, малшадта харуулжа байнабди. «Шүдхэртэй сүндүүг» гэжэ зүжэгые аймагайнгаа ажалшадта харуулжа һонирхуулһан, хэдэн дахин табиһан, мүн энэ зүжэгөө «Улаан Аха» колхоздо абаашажа харуулаабди. Республиканска харалгада «Тангариг» гэжэ зүжэг бэлдээ һэмди. Зүжэгүүдэймнай рольнуудые Дари Замбалова, Юра Натархеев, Жалсаб Замбалов, Володя Борбуев, Лида Мунконова гэгшэд шадамар бэрхээр гүйсэдхөө юм. Театраймнай режиссер Туяна Бадагаева репетицинүүдые удха түгэлдэрөөр үнгэргэдэг. Республиканска харалгадаород ба буряад, бусадшье арадуудай хатар, дуунууд бэлдэгдээ. Энээндэ Орлигой дунда һургуулиин 8 «б», 7 «б», 6 «б» класс сайхид хабаадаа, клубай уран һайханай бүлгэмэйхид миин байгаагүй. Тэдэниие республиканска арадай уран бүтээлэй байшангай методист Н. И. Перикова ерэжэ хүтэлбэрилөө. Дуушад хүгжэмшэдые В. П. Пивоваров, Л. И. Мунконова гэгшэд ударидадаг.



Гадна соёлой байшангай коллектив аймагайнгаа ажахы бүхэндэ ябажа, зүжэг концертнүүдые малшадтаа харуулжа байхаһаа гадна, дүтын хүршэ нютагуудаар, Түнхэнэй аймагай ажалша таряашадта айлшалха, бэе бэеынгээ һанамжа дурадхалнуудые абалсаха, саашанхи хараа зорилгонуудаа хамтаараа хэлсэхэ ёһотойбди, — гэжэ нүхэр Пронтеева хэлэнэ.

Д. ДУГАРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүгжэмшэ нүхэр В. П. Пивоваров үхибүүдые хүгжэмдэ һургажа байна.

Авторай фото.

ШАЛГАЛТА ЭХИЛЭЭ

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэдэг Буряадай хүдөө ажахын техникумдэ гүрэнэй шалгалта эхилэнхэй. Гурбан жэлэй турша соо тус һургуулида һуража, эрдэм бэлиг шудалһан һурагшадай хаба шадалаа харуулха сагынь хүрэжэ ерээ.

Мүнөө жэл техникум дүрбэдэхиеэ хүдөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдые гаргахань. Техникум дүүргэһэн зуу гаран агроном, зоотехнигүүд Эрхүү болон Шэтын областьнуудай, Приморьин хизаарай. мүн түрэл республикынгаашье ажахынуудта хүдэлмэрилхөөр эльгээгдэхэ юм.

М. МЕДОВАЯ.

ФУТБОЛ

ЭЭЛЖЭЭТЭ НААДАНАЙ УРДА ТЭЭ

«Байгша оной августын 16-да манай зонодо наададаг «А» классай футболистнуудай дунда ээлжээтэ — хорин дүрбэдэхи наадан үнгэргэгдэһэн байна. Эдэнэрэй хоорондо болоһон наадан иимэ тоотойгоор дүүрэә:

«Вулкан» (Петропавловск-Камчатский) — «Динамо» (Барнаул) — 1:1, «Луч» (Владивосток) — «Автомобилист» (Красноярск) — 1:0, «Восток» (Усть-Каменогорск) — «Томлес» (Томск) — 0:0, «Спартак» (Семипалатинск) — «Дзержинец» (Новосибирск) — 2:0, «Сахалин» (Южно-Сахалинск)—«Аэрофлот» (Эрхүү) — 0:0, «Трактор» (Павлодар)—«Зауралец» (Курган) — 4:0, «Динамо» (Целиноград)—«Иртыш» (Омск) — 0:0, «Старт» (Ангарск)—«Сэлэнгэ». (Улаан-Үдэ) — 1:2, «Амур» (Благовещенск)—СКА (Шэтэ) — 1:1, СКА (Хабаровск)—«Металлург» (Новокузнецк) — 1:0.

Командануу д	Наадаа	Шүүгэә	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бумбэгэ	Очко
1. «Автомобилист» Кр.	24	14	3	7	49—22+27	45
2. «Томлес» Томск	23	12	7	4	26—14+12	43
3. СКА Хабаровск	24	11	9	4	21—13+ 8	42
4. «Спартак» Семип.	24	12	6	6	31—24+ 7	42
5. «Иртыш» Омск	23	12	5	6	29—17+12	41
6. «Амур» Благ.	24	10	10	4	25—14+11	40
7. СКА Шэтэ	24	11	5	8	26—17+ 9	38
8. «Сэлэнгэ» У-Үдэ	24	9	10	5	27—18+ 9	37
9. «Луч» Владивосток	24	8	11	5	22—18+ 4	35
10. «Старт» Ангарск	24	8	10	6	18—12+ 6	34
11. «Аэрофлот» Эрхүү	24	9	4	11	18—28—10	31
12. «Восток» У-Камен.	24	7	9	8	18—18— 0	30
13. «Динамо» Барнаул	24	7	7	10	30—32— 2	28
14. «Динамо» Целин.	24	7	7	10	23—35—12	28
15. «Сахалин» Ю-Сах.	24	6	9	9	15—26—11	27
16. «Дзержинец» Новосиб.	23	7	4	12	18—26— 8	25
17. «Трактор» Павл.	24	5	9	10	24—27— 3	24
18. «Металлург» Новокуз.	24	4	9	11	19—35—16	21
19. «Зауралец» Курган	23	3	9	11	17—32—15	18
20. «Вулкан» П-Камчат.	24	0	9	15	9—35—26	9

Үглөөдэр манай «Сэлэнгэ» команда ээлжээтэ наадаяа өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэнь. Айлшаар манайда Благовещенскын «Амур» команда ерэхэ болонхой. Наадан үдэшын 7 часһаа эхилхэ.

СПАССКИТАЙ ХЭН НААДАХАБ?

ШАТАР

Элитэ ехэ шатаршад Петросян—Корчной, Фишер—Ларсен гэгшэдэй мүрысөөн тухай Михаил Тальтай хэһэн хөөрэлдөөн хэдэн неделиин урда тээ «Буряад үнэн» газетэдэ толилогдоо һэн. Тус хөөрэлдөөн энэ мүрысөөнэй эхилээдүй байхада болоһон юм. Москвада ажаһуудаг манай штатнабэшэ корреспондент, СССР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүн Д. Хван үнгэрэгшэ һарада дүүрэһэн Т. Петросян В. Корчной хоёрой мүрысөөе харахадаа, олон гроссмейстернүүдтэй уулзаһан байгаа. Тэрэнэй өөрынь һанамжа, гайхамшагта совет шатаршадтай хэһэн хөөрэлдөөн шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысэгшэд тухай энэ материал бэшэхэ арга олгоһон байха юм.

«Таль хадаа Таль ха юм даа» гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Шатар тухай һайн ойлгодог, мэдэдэг байһаниинь хэндэшье эли. Эгээл иимэһээ Петросян—Корчной, Фишер—Ларсен хоёрой мүрысөөнэй дүн тухай тон зүбөөр хэлэһэндэнь ехэтэ баясанабди. Газетын үргэн олон уншагшад энээниие мэдэнэ ёһотой. Тусхайлхада, баруунай этээл бэрхэ шатаршадай хоорондо тиимэ шанга тэмсэл болохогүй, эндэ американ шатаршан илаха гэжэ дэлхэйн экс-чемпион тэмдэглээ һэн. Зүгөөр, Фишерэй 6:0 тоотойгоор илаха байһан тухай Талиин багсааһые бү мэдэе... Иигэжэ арайл бодомжолоогүй ха даа. Юуб гэхэдэ, элитэ ехэ хоёр гроссмейстерэй уулзалгада гурбан очкогоор ахижа гараха гээшэ нүгөөдынь бирахагүй байһые гэршэлдэг юм. Теэд энэ уулзалга бүришье ехэ, 6:0 тоотойгоор дүүрэә бшуу.

Юун болоо гээшэб? Магад, ямар нэгэ шалтагаан байгаа юм гү? Энэ нааданай үедэ болоһон айхабтар бүгшэм халуун Денвер (США) хотын сагай уларил холын хойто зүгтэ ажаһуудаг Ларсенда таарамжагүй байгаа гү? Даниин шатаршанай тренер үгы байһаниинь энээндэ шалтагаалаа юм гү? Тэрэнэй һамган хажууһаань холодоогүйшье һаа, ямаршье туһа хүргэжэ шадаагүй. Үгы гэбэл, мүрысөөн Америкын Холбоото Штадуудһаа ондоо хото городто болохо ёһотой байгаа гэһэн хөөрэлдөөн ходо гарана. Теэд эдэ бүгэдэ энэ уулзалгада ямаршье хабаагүй. Даниин элитэ ехэ шатаршанай оюун бэлигэй залиран буураһан хоёр шалтагаан бии. Литераторнуудай түбэй байшан соо сугларжа, хоёр нүхэдэйнгөө нааданай ямараар үнгэрһые зүбшэн хэлсэһэн олохон гроссмейстер иимэ һанамжада ерэһэн байна.

Нэгэдэхинь: Ларсен арга боломжоёо хэтэрмэ үлүүгээр сэгнэжэ, зохихо тобшолол хээгүй. Хаба шадалаа үлүү ехээр тоолоһон дээрэһээ тэрэ энэ уулзалгада һайнаар бэлдээгүй гээшэ ха. Тиихэдэ гроссмейстер ёһоор наадаяа түгэсхэжэ шадаагүй.

Хоёрдохинь: мүнөө Фишер тон һайн бэлэдхэлтэй, тиимэһээ нүгөөдынгөө багаханшье алдуу гаргабал, дары түргөөр һамбаашалан, шүүжэрхихэ аргатай бшуу.

Гэхэ зуура 3:0 тоотойгоор Фишерэй шүүжэ ябахада, нааданай тоо хоёр дахинаар ургаха юм гэжэ хэншье эрид шууд баталхые зүрхэлхэгүй байгаа. Ушарынь гэхэдэ, һүүлэй табан жэлэй туршада дэлхэйн бэрхэ бэрхэ шатаршадай хабаадалсаһан мүрысөөнүүдтэ хори гаран түрүү һуури эзэлжэ, Ларсен олоной нэрэ хүндэдэ хүртэһэн, Асари ехэ хүсэтэй, орёо нарин шатарай нюуса оньһон зэбсэг олонхойб, тэрэнээ хэрэглэхэдэм, хэншье тэсэхэгүй гэжэ Денвертэ болохо матчын урда тээ Бен Ларсен бардамаар мэдүүлээ һэн.

Дэлхэйн чемпион Б. Спасский, экс-чемпион М. Ботвинник энэ уулзалгын үрэ дүн тухай мүн лэ алдажа хэлээ. Совет шатарай һургуулиие хүгжөөлгэдэ ехэ аша туһатай шатарай клубуудай директорнүүдэй, тренернүүдэй Бүхэсоюзна зүблөөндэ тэдэнэр хабаадалсажа, үгэ хэлэһэн байна. Б. Спасский иигэжэ хэлээ: «Фишер арга хабаараа булюу, гэбэшье тэрээндэ хүшэр хүндэ байха. Ларсен хадаа Фишертэ эгээн таарамжагүй шатаршан болоно», Ботвинник бүришье эрид эгсээр тэмдэглээ һэн: «Ларсениие эртээнһээ бү «хүдөөлүүлэгты». Сэхыень хэлэхэдэ, тэрэ, мүн лэ Тайманов шэнги, зоригоо моходоггүй хүн. Зүгөөр Таймановһаа илгаань юуб гэбэл, Ларсен зоригоо моходоггүй, бэрхэшээл түбэгүүдһээ тунхаридаггүй байһаараа алдаршаһан шатаршан».

Теэд элитэ ехэ шатаршадшье энэ тэрэ мүрысөөнэй эсэсэй дүн тухай алдуу эндүү гаргадагшье юм ааб даа. Дээрэ хэлэгдээшэһээ тобшолол хэхэ шухала: Роберт Фишертэй наадахын тулада, һайнаар бэлдэхэ хэрэгтэй. Ларсен бэедээ үлүүсэ ехээр найдаһандаа иигэжэ һамна бута сохюулаа бшуу. Таль болон бусад гроссмейстернүүд июльдэ Москвада Литераторнуудай түбэй байшанда болоһон мүрысөөнэй үрэ дүн тон зүбөөр тааһаниинь гайхалтай. Хэрбээ нарибшалан хараха болоо һаа, эндэ хүлеэгдээгүй ушар болоогүй. Корчнойн орёо мэхэтэй, гүнзэгы удхатай ябадалнуудые Петросян ядамаггүйгөөр тайлбарилдаг байшоо. Хүшэр байдалда орожо хамгаалалта хэхэдээ, Петросян дээрээ ортошогүй юм. Иимэһээ тэрэ хори гаран жэлэй хугасаа соо «булад хатуу Петросян», «дабагдашагүй хэрэм» гэхэ мэтээр нэрлүүлжэ ябаһаниинь дэмы бэшэ. Энэ удаадашье тэрэнэй хамгаалалтые дабажа гарахань бэлэн хэрэг бэшэ байба. Хараха янзада, һонигүйшэг наадан болоо гэжэ зарим хүнүүд хэлэнэ. Тиигэжэ һанаханьшье зүб. Юуб гэхэдэ, хэдэн партида арба гаран ябадал хээд тэнсэхэдэнь, шатарта дуратайшуул урмаа хухарһаншье байжа магад. Түрүүшын найман партиин тэнсэлгээр дүүрэхэдэ, үлэһэн хоёр уулзалгада шанга тэмсэл болохо аабза гэжэ олонхид найдаһан юм. Энэнь зүб байшоо. Юһэдэхи «раундда» Петросян бэеэ гартаа барижа, зориг түгэлдэрөөр наадахадаа, нүгөөдынгөө хамгаалалтада һула газарыень олоод, оншотой шанга сохилто хэжэ илаһан байна. Арбадахи партидаа халта булюу байдалтай болобошье, талаан туршахые шиидээд, «нюдэ балай, шэхэ-дүлии» добтолонгүй, тэнсэхые дурадхаа һэн. Теэд Петросянда хахад лэ очко хэрэгтэй байгаа бшуу.

Энэ мүрысөөн тэдэнэй сэдьхэл ехэтэ хүдэлгөө, һанааень зобоогоо. Юунһээ болооб гэхэдэ, хэниинь хэншье гэшэгүй, дүй дүршэлтэй, мэргэжэл шадабаритай хоёр бэрхэ гроссмейстер уулзаа ха юм. Эсэхэ сусашагүй шатарһан Виктор Корчнойн саашанхи тэмсэлһээ гарашаһаниинь халагтай. Гэбэшье энэ талаар Михаил Талиин һанамжа мүн лэ һонирхолтой: «Али бүхы талаараа хүсэн түгэсынь бэшэ, харин эгээл энэ үедэ һайн бэлэдхэлтэйнь адли тэнсүү бэрхэ шатаршадай мүрысөөн илажа гарадаг».

Үшөө нэгэ баримта һонир... моор. Хэдэн һарын урда ... Пальма де Мальоркдо болоһ... зоно хоорондын мүрысөөн эг... бэрхэ зургаан гроссмейстерн... дые элирүүлээ һэн. Тэрэн... дүнгүүдые шэнжэлэн үзэхэд... Борис Спасский иигэжэ хэл... һэн байна. «Фишер, Петрос... Корчной гурбанай хэн нэгэн... наадаха болохомни гээшэ аа... за» (тиихэдэ Москвада Петр... сян Корчной хоёрой наад... дүүрээдүй байһан юм).

Байгша оной сентябрьда б... лохо Фишер Петросян хоёр... уулзалга олоной анхарал т... ха байһаниинь дамжаггүй. Э... абарга хоёр шатаршадай т... нэйнь илаха тухай мүнөө хэ... хэ гээшэ хүшэр. Юунэйшье б... лоо һаань, хойто жэлэй хаб... Борис Васильевич Спасский в... гыень лэ «хүндэмүүшэ ха... наар» хүлеэн абаха бшуу. С... хыень хэлэхэдэ, нэгэшье х... элитэ ехэ гроссмейстернүүд... энэ талаар багсаамжа хэл... зүрхэлнэгүй. Тэдэ Петросян... олон үгэгүй байһые һайн ... гоно. Тиихэдэ шатарай хюл... дээрэ болоһон тулалдаанда т... арсалан барас шэнгеэр хам о... дог заншалтай юм...

Тайманов Ларсен хоёрт... уулзахадаа, арбан хоёр парт... да хахадшье очко алдаа... Фишер тухай ехэ хөөр... дөөн болоно. Гэбэшье амер... канска гроссмейстер сентяб... соо тад ондоо шэнжэтэй шат... шантай уулзахань гэжэ тэмд... лэхэ шухала. Багсаан таал... нүхэдһөө һураггүй үсөөн ал... хэдэг Михаил Тальда дахин... хандаябди. 1970 оной дек... риин 16-да «Московский комс... молец» газетэдэ толилогдоһ... тэрэнэй хөөрөөндэ иимэ ү... нүүд бии: «Минии һанахад... Корчной, Петросян болон Ге... лертэй уулзабал. Фишер шүү... дэжэ болохо байна». Гэнт... хэрбээ Петросянай шүүгдэш... һаань, яаха юм?

Тиин Ригын шатаршанай һ... наань зобоонгүй орхёод, т... газетын энэ номерһоо Корчн... хэлэһэн үгэ жэшээ болгон ... руулая: «Фишер хоёр матч-финалай дүрбэнэй нэгэ хуби... хахад финалай мүрысөөе—шт... хэ арга боломжотой. Хай да... түгэсхэлэй уулзалгада...»

Зай, юун гэжэ олон таб... юумэ багсаамжалхабибди. Ша... тарай хюлгэ дээрэ шанга тэмс... лэй болохо сентябрь ойртоо.

Д. ХВАН.

ХИЛЫН СААНАҺАА — ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО

ЭЛИТЭ ЕХЭ УШАР

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). СЭВ-эй гэшүүн оронуудай харилсаа холбоо саашадань гүнзэгырүүлхэ ба нарижуулан һайжаруулха, социалис экономическа нэгэдэлые хүгжөөхэ ехэ программые экономическа харилсан туһалалсалгын Соведэй 25-дахи сессиин нэгэн дугаар баталан абаһаниинь угаа ехэ шухала ушар болоно гээд МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь Д. Моломжамц ниислэлэй партийна организациин эдэбхитэдэй суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Социализмын аха дүү оронуудай ажалшадай байдалай улам һайжаралга, нэгэдэл ба нягта жагсаалайнь саашадаа бэхижэлгэ, тэдэнэй хоорондохи али бүхы талын харилсаа холбооной хүгжэлгэ СЭВ-эй гэшүүн оронуудай ойртолсолго ба экономическа хүгжэлтын жэгдэрэлгэ—эдэ бүгэдэ хадаа тус программын гол удхань ба зорилгонь болоно.

Энэ үргэн ехэ программа зохёон байгуулха программа болоно. Энэ программа социализм ба коммунизмын шэнэ илалтануудые эб найрамдалые ба уласхоорондын аюулгүй байдалые хангалгада түүхэтэ үүргэ дүүргэхэ гээд Д. Моломжамц тэмдэглээ.

Хани барисаанай, үгэеэ ойлголсолгын гэршэ

ДЕЛИ. (ТАСС). «Эб найрамдал, хани барисаан, харилсаа холбоон тухай Индиин ба Советскэ Союзай хоорондо договорой баталагдаһан ушар Индидэ ехэ дэбжэлтэ үүдхээ, Индиин нациин зориг бадаруулаа» гээд Центральна правительствын элүүрые хамгаалгын министр Ума Шанкар Дикшит ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Договор хадаа Азидахи юрэнхы оршон байдалые заатагүй һайжаруулха, Индостандахи шахардуу шанга байдал һуларуулха, дэлхэйн энэ районда милитаризмын хүсэнүүдэй ба дай һүжэрөөгшэдэй гаргадаг ябуулгануудта шанга уридшалан һануулга боложо үгэхэ гээд У. Ш. Дикшит үргэлжэлүүлэн хэлээ. Договор хадаа Индиин ба Советскэ Союзай хоорондоо һаймаар үгэеэ ойлголсодог байһанай гэршэ боложо үгэнэ гээд элүүрые хамгаалгын министр зааһан байна. Энэ договор хадаа манай оронуудай хоорондохи экономическа, соёлой, научна ба политическэ харилсаа холбоо саашадань хүгжөөлгэдэ туһалха, энэдхэг ба совет арадуудые холбодог үнэн зүрхэнэй хани барисаае саашадань гүнзэгырүүлэн бэхижүүлхэ гээд У. Ш. Дикшит түгэсхэлдөө онсолон тэмдэглэһэн байна.

Правительствада этигэнэгүй

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Нюуса документнүүдые тунхаглалга Вьетнамдахи дайн байлдаан тушаа правительствада американ арадай этигэн найдалгые бүри муудхаагаа. Энээн тухай Харисай институдай олониитын һанамжа тухай хэһэн асуултануудай үрэ дүнгүүд эли тодоор харуулжа үгэнэ.

Вьетнамдахи дайн байлдаанда хүргэһэн урдын президент Джонсоной политикые буруушааһан сэгнэлтэ асуугдагшадай 76 процентнь үгэһэн байна.

Мүнөөнэй республиканска захиргаанай политикые тодорхойлходоо, асуултада хабаадагшад тиимэ һайн сэгнэлтэ үгэнэгүй. Дайн тухай үнэн зүб ушарые правительство нюуһан зангаараа гээд асуугдагшадай хахадынь тоолоно.

Правительствын мэдүүлгэнүүдтэ 18-һаа 20 хүрэтэр наһатай залуушуул ехэ этигэлгүйгөөр хандана. Тэдэнэр мүнөө жэлдэ президентын һунгалтада хабаадалсаха зэргэтэй юм. Эды шэнээн наһатайшуулай дунда асуултануудай хэгдэхэдэ, Индохитадтахи дайн байлдаантай дашарамдуулан, американ правительствада этигэл найдабариин унажа байһые элирхэйлэн мэдүүлээ.

Патриодууд добтолно

ЛОНДОН. (ТАСС). Куангчи провинцида Сайгоной туһамаршадай сэрэгүүд баһа нэгэ бүхэлэгдэһэн пунктые орхижо ошохо баатай болоо. Демилитаризованно зоноһоо урагшаа 14 километртэ байдаг Бахо гэжэ хадаһаа далайн пехотынхидые Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд намнан гаргаа. Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, туһамаршадай армиин шэлэмэл частьнууд урда урдаһаа гараараа тулалдаһан байлдаанда ехээр хохидоо. Һамна зада сохигдоһон бүлэгһөө үлэгшэд замхааггүй буудалган доро американ вертолёдто һуулгагдажа абаашагдаа. Фуллер район шадар дайсанай эзэлжэ байһан газарта НВСО-гой подразделенинүүд добтолоо. Сайгоной сэрэгүүд ехэ хохидолдо орожо байгаад сухаряа.

„ЭШЭГҮҮРИТЭ МУУХАЙГААР БУРУУТАЛГА“

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Никсонэй правительствын экономическа онсо программые «дан бага оройтожо абтаһан хэмжээнүүд» гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ нэрлэнэ. Газетын һанамжын ёһоор, энэ программые соносхолго республиканецуудай экономическа политикын «эшэгүүритэ муухайгаар бурууталгые» гэршэлжэ үгэнэ.

Хэблэлэй бэшэһэн дээрэһээ хаража үзэхэдэ, правительственна программа хадаа худалдаа наймаа эрхилдэг оронуудые гарзатуулан, экономическа бэрхэшээлнүүдые шиидхэхэ гэһэн США-гай һэдэлгэ болоно. Долларые «абарха» талаар правительственна программын гол зорилгонь гэхэдэ, уласхоорондын дэлгүүр дээрэ долларые һэлгэхэдэә, Европын гол валютануудай болон япон йенэй 12—15 процентые худалдаха аргатай болохо ябадал болоно гээд «Нью-Йорк таймс» мэдээсэнэ. Долларые бэхижүүлхэ зорилгоор уласхоорондын валютна гуримда шухала хубилалтануудые хэхые туйлаха һанаашалга США гаргана гээд, газетэ бэшэнэ.

Ажалай бэлэгүүд

СОФИ. (ТАСС). Сентябриин 9-нэй — Болгарида социалис революциин илаһаар 27 жэлэй ойдо зорюулагдаһан һайндэрые Болгари ажалай бэлэгүүдээр угтаа.

Разградска «Химик» гэжэ заводой коллектив 8 һарынгаа үйлэдбэриин түсэбые 15 хоног урид дүүргэә. Энэ завод жэлэй эсэс хүрэтэр 5 мянган левэй продукци түсэбһөө гадуур үгэхэ уялга абаа. Ямболске округой хүдөө ажахын кооперативууд ба гүрэнэй ажахынууд 115 мянган тонно шэниисэ (түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 11 мянган тонноор ехэ) гүрэндэ тушааха гаяа болзорһоонь урид дүүр...

Перниковско «Республика» руднигай шахтёрнууд ... ажалай бэлэгүүдые социалис ... люциин ойдо зорюулжа, ... гадуур 8,5 тонно нүүрһэ ... гаргаа, В. И. Ленинэй н... металлургическа завод, бусад ... лективүүд амжалтануудые ...

Һайндэрэй урда тээ болгар ... һайндэрэй эдэбхи хэшээл ... революциин ойе эрхимээр угта... циалис мүрысөөн бүри ехэ д... тайгаар дэлгэрнэ.

Гүрэндэ таряа тушаана

СОФИ. (ТАСС). Болгариин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд энэ жэлдэ ороoһото таряа һайнаар ургуулаа. Мүнөө гүрэндэ шэниисэ худалдалга түлэг дундаа ябажа байна. Олон округууд түсэбтэ даалгабаринуудаа дүүргээд байна.

Бургасска округой хүдөөгэй кооператорнууд гүрэндэ шэниисэ ... далдаха түсэбөө дүүргээд, түсэбһөө гадуур шэниисэ ху... жа байнхай. Хасковско ... хүдөөгэй кооператорнууд ... тонно шэниисэ түсэбһөө гадуур ... далдаа. Таряа худалдалга ургэ... һөөр.

Индиин компартиин уряа

ДЕЛИ. (ТАСС). Пакистанай арадай лигэ гэжэ партиин түрүүлэгшэ Муджибур Рахманай ами наһанда аюулай тохёолдоод байһанда «гүнзэгы ехээр һанаагаа зобожо байһан тухайдаа», Индиин Коммунис парти элирхэйлэн мэдүүлнэ гээд КПИ-гэй Национальна Соведэй эндэ таһараагдаһан резолюци соо хэлэ... Муджибур Рахманиие сүл... тэрэнэй ами наһые абарха ... гоор Пакистанай правитель... нүлөө үзүүлхэ уряатайгаар эр... лөөдэ дуратай, демократичес... рүү үзэл бодолто хүсэнүүд... хандаа.

Хэсүү бэрхэтэй ушар

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Долларые «хамгаалхын» тулада США-гай правительствын абажа байһан онсо хэмжээнүүдэй программые президент Р. Никсон радио болон телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ найруулһан байна. Президентын хэлэһэнэй ёһоор, «һүүлшын неделиин турша соо хонжоо наймаашад американ долларто эсэргүү ёһотойл байлдаа хэжэ ороһон байна. Тиимэһээ США-гай правительство хадаа долларые алтаар ба бусад нөөсэ зүйлнүүдээр һэлгэлгые болюулха, Холбоото Штадуудай ондоо оронуудһаа абадаг эд бараанда тухагдадаг налогые үшөө 10 процентээр дээшэлүүлхэ, хариин гүрэнүүдтэ үзүүлэгдэдэг туһаламжын программые 10 процентээр ... хо, салин хүлһэ дээшэл... болюулха, юумэнэй сэнгүүдые... һарын турша соо хуушан хэ... үлөөхэ гэжэ шиидхэһэн байна.

Американ экономикын талаар... со хэмжээнүүдые абаха тухай... зидент Р. Никсонэй хэһэн м... хадаа ехэ найдуулгануудые ... болоошье һаа, США-гай прави... ствын ороноо бэрхэтэй бай... гаргажа шадахагүй байһа... дэрһэн ябадал болоно гэжэ ... капиталис оронуудта тоол... байна.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Эмхидхэлгүй ажалай хойшолон» гэһэн Н. Ламажаповай статья. «Республикын ажалай алхам» гэһэн гаршаг доро информацинууд. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Хараалагдаһан түсэбөө дүүргэхын түлөө» гэжэ Л. Синегрибовэй статья. «Гол фонднуудые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ» гэжэ А. Пузыревагай статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Танилсалга» гэжэ Б. Бережновой корреспонденци. Редакцида ерэһэн бэшэгүүд. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Амжалта хүсэнэбди» гэжэ фоторепортаж. Нютаг нютагай һонин. Спорт.

ЭНХИР ЭКРАН

МОСКВА ХАРУУЛНА: 18.10 — «Следователь по особо важным делам» гэһэн документальна фильм. 1-дэхи хубинь. 19.20 — «Заводой долоон хоног» гэһэн дамжуулга. 19.50 — орон доторхи һонин. 20.00—«Живой труп» гэһэн уран һайханай фильм. 1-дэхи серинь.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 22.00 —телепанорама. 22.20 — «Хүдөөгэй час» гэһэн дамжуулга. 23.00 — концерт.

МОСКВА ХАРУУЛНА: 23.30 — композиторнуудтай уулзалга гэһэн дамжуулга. 00.30 — футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөндэ «Спартак» (М)—«Динамо» командануудай наадан дамжуулагдаха.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ —60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-03592. Заказ № 10...